

DR. BRITTA BÖHLER
MARQ WIJNGAARDEN
VICTOR KOPPE
MICHIEL PESTMAN
FLIP SCHÜLLER
PROF. LIESBETH ZEGVELD
PROF. TIES PRAKKEN
DR. BART STAPERT
VALÉRIE ESSENBURG
MARIEKE VAN EIK
MICHEL UITERWAAL
SUUS HOPMAN
CORRIEN ULLERSMA
WIL EIKELBOOM
ANNE SCHELTEMA BEDUIN
TAMARA BURUMA
VALENTINA ZUIDERBAAN

ADVISEURS

PROF. HANS ULRICH JESSURUN D'OLIVEIRA
PROF. ANDRÉ NOLLKAEMPER

Landelijk Parket
Team Eenheid Rotterdam
T.a.v. XX en XX
Posthumalaan 74
3000 AJ Rotterdam

Amsterdam, 15 maart 2010
Onze ref. 20091115.LZ

**Betreft: Al-Haq / aangifte oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen menselijkheid
door Riwal**

Geachte XX, geachte XX,

Hierdoor deel ik u mede dat ik optreed als raadvrouw van de non-gouvernementele organisatie Al-Haq,¹ gevestigd in Ramallah (Bezette Palestijnse Gebieden). Cliënte zet zich in voor de beëindiging van inbreuken op de individuele en collectieve rechten van de Palestijnse bevolking.²

Namens cliënte doe ik hierbij aangifte van oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid begaan in de periode 2004 tot op heden in Nederland en/of de Bezette Palestijnse gebieden door het bedrijf Lima Holding B.V en andere bedrijven van de

¹ The Bylaw of Al Haq, "Law in the Service of Man" (bijlage 1).

² Al Haq, 'About Al Haq', beschikbaar op <http://www.alhaq.org/etemplate.php?id=3> <laatst bezocht op 23 september 2009>. ("Al-Haq documents violations of the individual and collective rights of Palestinians in the OPT, irrespective of the identity of the perpetrator, and seeks to end such breaches by way of advocacy before national and international mechanisms and by holding the violators accountable." En: "To see the rule of law and standards of international human rights and humanitarian law implemented and adhered to, so that Palestinians can enjoy equal treatment with respect to their human dignity, free from occupation and with the full realisation of their right to self-determination.")

Riwal groep. In het bijzonder ziet deze aangifte op bijdragen van deze Riwal-bedrijven aan de bouw van de Muur en nederzettingen door Israël op Westelijke Jordaanoever.

Hieronder volgt een toelichting op de aangifte waarin de feiten en de bewijsstukken waarop de aangifte is gebaseerd, nader worden toegelicht.

(Rechts)personen van wie de vervolging wordt verlangd

Deze aangifte is gericht tegen onder meer de volgende natuurlijke en rechtspersonen, die naar de mening van cliënte op strafrechtelijk verwijtbare wijze betrokken zijn (ge-weest) bij de in deze aangifte beschreven feiten:

- Lima Holding B.V., gevestigd te Rotterdam (Nederland);³
- ProDelta Investments B.V., gevestigd te Rotterdam (Nederland)⁴ (tot 21 november 2006 MDN Holding B.V te Spijkenisse)⁵;
- X. gevestigd te X (Nederland);⁶
- X woonachtig te X (Nederland);
- X woonachtig in Nederland.

Bovengenoemde bedrijven en personen worden hieronder verder gezamenlijk aangeduid als Riwal.

Riwal is een Nederlands bedrijf. Het bedrijf is in Europa het grootste particuliere verhuurbedrijf op het gebied van verticaal transport. Het bedrijf verhuurt hoogwerkers en mobiele kranen aan aannemers, installateurs, onderhoudsbedrijven en overheidsinstellingen. Volgens de eigen website van Riwal is het bedrijf in Nederland, Denemarken, Slovenië en Israël marktleider in hoogwerkerverhuur. Met de verhuur van mobiele kranen behoort Riwal in Nederland en Israël, volgens zijn eigen website, tot de top-10.⁷

³ Uittreksel Kamer van Koophandel (10 maart 2010) (**bijlage 2**).

⁴ Uittreksel Kamer van Koophandel (10 maart 2010) (**bijlage 3**).

⁵ Statutenwijziging ProDelta Investments BV (22 november 2006) (**bijlage 3a**)

⁶ Uittreksel Kamer van Koophandel (10 maart 2010) (**bijlage 2**).

⁷ Profundo rapport, 'Riwal en de Israëlische afscheidingsMuur' (12 september 2006) opgesteld door Profundo in opdracht van United Civilians for Peace (hierna: Profundo rapport) (**bijlage 4**), pp. 2 en 3.

De activiteiten van Riwal in Israël zijn ondergebracht in Lima Holding B.V. Lima Holding is een Nederlands bedrijf, gevestigd in Rotterdam.⁸

Eigenaars Riwal⁹

Riwal is in 1968 opgericht als Nederlandse vestiging van het Britse bedrijf Richards & Wallington. In 1980 werd Riwal overgenomen door X. en ondergebracht X. Hierop volgde in 1989 overdracht aan diens zonen X en X.¹⁰

In 2000 verkochten X en X eenderde van de aandelen van X. aan MDN Holding B.V., naar eigen zeggen een “Active Venture Capitalist in the Cranes and Lifting Industry”.¹¹ X heet sinds 2006 Riwal Holding Groep. Sinds 21 november 2006 is de naam van het bedrijf MDN Holding B.V. gewijzigd in ProDelta Investments B.V.

ProDelta Investments B.V. verkoopt en verhuurt hoogwerkers en mobiele kranen. ProDelta Investments B.V. is een Nederlandse holdingmaatschappij die geheel of grotendeels in handen is van de Israëlische zakenman X¹² de president-directeur van ProDelta Investments B.V. X bezit een meerderheid van de aandelen van ProDelta Investments B.V.¹³ Hij wordt op de eigen website van Riwal omschreven als de derde eigenaar van Riwal, naast X en X, terwijl het eigendom van een derde van de aandelen van de Riwal Holding Groep formeel in handen is van ProDelta Investments B.V.¹⁴

⁸ Profundo rapport (bijlage 4), pp. 3-4. Zie ook het uitgebreide Rapport van Profundo, ‘Nederlandse economische relaties die de Israëlische bezetting van Palestijnse en/of Syrische gebieden ondersteunen’ (september 2006) (bijlage 5), p. 40. Zie ook Update of “Dutch economic links in support of the Israeli occupation of Palestinian and/or Syrian territories” van Profundo (februari 2010) (bijlage 5a), pp. 1-5 en 16-17.

⁹ De hierna volgende tekst over Riwal is vrijwel woordelijk overgenomen uit het Profundo rapport (bijlage 4).

¹⁰ Profundo rapport (bijlage 4), p. 2.

¹¹ Profundo rapport (bijlage 4), p. 2.

¹² Profundo rapport (bijlage 4), p. 3.

¹³ Profundo rapport (bijlage 4), p. 2, verwezen wordt naar Annual report 2005, MDN Holding B.V. (Spijkenisse, augustus 2006).

¹⁴ Profundo rapport (bijlage 4), p. 2, verwezen wordt naar het internetadres van Riwal: www.riwal.nl (bezocht in september 2006). De genoemde tekst is nu niet meer op het internetadres van Riwal te vinden.

Riwal in Israël

Volgens de eigen website van Riwal heeft het bedrijf sinds 2003 een vestiging in Israël. Daarnaast wordt op de website gesteld dat deze vestiging nu marktleider op het gebied van hoogwerkersverhuur in Israël is:¹⁵

“De goede contacten die de Nederlandse eigenaren van Riwal met een Israëlische zakenman hadden, bracht hen op het idee om samen een Riwal-vestiging in Tel Aviv te openen. Dat is nu gebeurd, en onder de naam Lima Holding leveren wij nu hetzelfde hoogwaardige bouwmaterieel dat u op andere plaatsen in Europa ook bij Riwal aantreft. Lima’s goed onderhouden verhuurvloot, met daarin ieder type kraan en hoogwerker, helpt Israël bij de voltooiing van ambitieuze projecten in de bouwsector.”¹⁶

Eigenaar van de Israëlische vestiging van de Riwal groep is Lima Holding B.V. in Rotterdam:¹⁷

“Riwal Israël doet zaken onder de naam Lima Holding. In het economisch hart van Israël, Tel Aviv, biedt Lima Holding de gebruikelijke collectie hoogwerkers en kranen aan bedrijven in verschillende takken van industrie. Zo wordt, mede dankzij de grote toestroom van immigranten, het materieel van Riwal Israël regelmatig ingezet in de bouw. Met een huurvloot die nooit ouder dan drie jaar is, preventief onderhoud en een eigen werkplaats, is Lima Holding een logische keuze voor de ijverige bouwsector die baat heeft bij efficiënte en veilige machines.”¹⁸

Uit gegevens van het handelsregister van de Kamers van Koophandel blijkt dat de aandelen van Lima Holding voor 50% in handen van ProDelta Investments B.V. zijn en voor de overige 50% in handen zijn van X.¹⁹ In praktijk functioneert Riwal Israël als de Nederlandse vestiging van Riwal. Als zodanig wordt Riwal Israël ook aangeduid op de website van Riwal en in interviews met het management van Riwal.²⁰

ProDelta Investments B.V. is – grotendeels of geheel – in handen van X. Hij is tevens voor 33,3% eigenaar van de Riwal Holding Groep.²¹ Ook X en X zijn voor 33,3% eige-

¹⁵ Profundo rapport (bijlage 4), pp. 2 en 3.

¹⁶ Zie ‘KlaagMuur 2.0 Made in Holland’ (bijlage 6). Het genoemde citaat is nu niet meer op het internetadres van Riwal te vinden.

¹⁷ Profundo rapport (bijlage 4), p. 3.

¹⁸ Zie ‘KlaagMuur 2.0 Made in Holland’ (bijlage 6). Het genoemde citaat is nu niet meer op het internetadres van Riwal te vinden.

¹⁹ Profundo rapport (bijlage 4), p. 3.

²⁰ Profundo rapport (bijlage 4), p. 4, verwezen wordt naar Riwal, ‘Success based on People, Cranes & Access’ (januari/februari 2006).

²¹ Profundo rapport (bijlage 4), p. 4.

naar van de Riwal Holding Groep.²² Dit bedrijf is de persoonlijke holding van X. Hieronder zijn de eigendomsverhoudingen van de Riwal groep weergegeven, waarbij wordt aangetekend dat X sinds 2006 Riwal Holding Groep heet en sinds 21 november 2006 MDN Holding is genaamd ProDelta Investments B.V.²³

Figuur 1 - Eigendomsverhoudingen Riwal

Sinds 8 december 2009 worden de activiteiten verricht door Riwal Israël, tot die tijd een volle dochter van Lima Holding B.V., uitgevoerd door het bedrijf Rom.²⁴ Daarmee is Riwal Israël tevens een Israëliisch bedrijf geworden²⁵ en is het niet langer (dochter van) een Nederlands bedrijf. Voor deze aangifte is deze juridische verandering in de structuur van de Riwal groep echter niet relevant, nu deze aangifte ziet op feiten begaan vóór deze datum en overigens de feitelijk leidinggevenden dezelfde personen zijn gebleven.

Bouw van de Muur en de nederzettingen

Alvorens de bouw van de Muur en nederzettingen door Israël in Bezet Palestijns gebied en de hulp daarbij van Riwal uiteen te zetten, is enige informatie over de geschiedenis van Israël en Palestina zinvol.

Geschiedenis Israël en Bezette Palestijnse Gebieden

Vóór de Eerste Wereldoorlog maakte Palestina deel uit van het Ottomaanse Rijk.²⁶ Na de Eerste Wereld Oorlog kreeg Groot-Brittannië het mandaat over dit Palestijnse grondgebied. Dit mandaat:

“was created in the interest of the inhabitants of the territory, and of humanity in general, as an international institution with an international object – a sacred trust of civilization.”

Terwijl Groot-Brittannië op het punt stond het gebied te verlaten, werd op 29 november 1947 Resolutie 181 (II) aangenomen door de Algemene Vergadering van de VN. In

²² Profundo rapport (bijlage 4), p. 4.

²³ Figuur 1 is afkomstig uit het Profundo rapport (bijlage 4), p. 4.

²⁴ www.rom.co.il.

²⁵ Bijlage, hebreeuwse document over Rom (bijlage 7).

²⁶ Deze algemene achtergrond is grotendeels gebaseerd op de omschrijving in de paragrafen 70 tot en met 85 van het Advies van het Internationaal Gerechtshof van Justitie, *Legal Consequen-*

deze Resolutie werd een zogenaamd 'Plan of Partition' aangekondigd, op grond waarvan het grondgebied opgedeeld zou worden in een Arabisch en een Joods gedeelte. Ten aanzien van Jeruzalem zou een speciaal internationaal regime toegepast worden. Op 14 mei 1947 riep Israël – zich beroepend op de VN Resolutie – haar onafhankelijkheid uit, waarna oorlog uitbrak met enkele Arabische Staten. Het 'Plan' werd uiteindelijk niet geïmplementeerd.

Door tussenkomst van de VN volgde in 1949 een wapenstilstand. In een daarbij gesloten overeenkomst tussen Jordanië en Israël werd een zogeheten 'armistice demarcation line' (later de 'Green Line' genoemd) tussen Israël en de Arabische landen vastgesteld. Deze lijn kon nog in geval van overeenstemming tussen de partijen gewijzigd worden.

In 1967 veroverde Israël in een zesdaagse oorlog (onder andere) de Palestijnse gebieden aan de andere kant van de 'Green Line'. Tevergeefs riep een unaniem aangenomen Resolutie (242 (1967)) van de VN Veiligheidsraad Israël op zich uit de gebieden terug te trekken en de vijandelijkheden te staken. Israël ondernam vanaf dat moment stappen om de status van Jeruzalem te veranderen. Ondanks verscheidene oproepen van de VN Veiligheidsraad dat "the principle that acquisition of territory by military conquest is inadmissible", wijzigde Israël haar beleid op dit punt niet.

Israël is sinds 1967 de Bezettende Mogendheid, als bedoeld in artikel 42 van de 'Regulations Respecting the Laws and Customs of War on Land' (Bijlage bij de Vierde Haagse Conventie van 18 oktober 1907), van de Palestijnse gebieden.

In Resolutie 298 (1971) stelde de VN Veiligheidsraad vast dat:

"all legislative and administrative actions taken by Israel to change the status of the City of Jerusalem, including expropriation of land and properties, transfer of populations and legislation aimed at the incorporation of the occupied section, are totally invalid and cannot change that status."

Op 26 oktober 1994 werd opnieuw een vredesverdrag tussen Israël en Jordanië gesloten, waarin de originele 'Green Line' opnieuw werd bevestigd.²⁷

ces of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territories ('Advisory Opinion' van 9 juli 2004) (hierna: 'IGH Wall case') (bijlage 8).

²⁷ Ook werden vanaf 1993 tussen de 'Palestine Liberation Organisation' (PLO) en Israël enkele overeenkomsten gesloten die onder andere betrekking hebben op overdracht van enkele bevoegdheden van de Israëlische autoriteiten aan de Palestijnse autoriteiten.

Bouw van de Muur in de Bezette Palestijnse Gebieden

Vanaf 1996 heeft de Israëlische regering (veiligheids-)maatregelen genomen om infiltratie vanuit het centrale en noordelijke gedeelte van de Westelijke Jordanoever tegen te gaan.

In juli 2001 keurde het kabinet van Israël het plan goed een Muur te bouwen om vermeende terroristen te kunnen weren uit Israëlische steden en dorpen. Op 14 april 2002 nam het Israëlische kabinet het besluit in drie gebieden op de Westelijke Jordanoever een constructie bestaande uit wegen, hekken, prikkeldraad, muren, greppels, torens en poorten te bouwen, een 'security fence', van in totaal 80 km lang. Het Israëlische ministerie van Defensie kreeg verantwoordelijkheid het project uit te voeren, volgens het ministerie:

“the biggest infrastructure project in Israel and as such it uses a lot of the existing infrastructure resources in the State of Israel”.²⁸

Fase A, inhoudende de constructie van een 'continuous fence' van 123 km op the Westelijke Jordanoever (inclusief Oost Jeruzalem), werd op 23 juni 2002 goedgekeurd door de regering. Goedkeuring van Fase B (nog eens 40 km constructie in het noorden van het gebied) volgde in december 2002. Op 1 oktober 2003 werd door de regering een volledige route goedgekeurd (Fase C), die “one continuous line stretching 720 kilometres along the West Bank” zou vormen. In maart 2005, kondigde Israël aan dat een tijdelijk hek gebouwd zou worden tussen Jeruzalem en de Westelijke Jordanoever, hangende de beslissingen van enkele rechtszaken over de plaatsing van de permanente Muur. In Fase D wordt het zuidelijke deel van de Westelijke Jordanoever bebouwd.

De gevolgen van de Muur voor de Palestijnse bevolking zijn door het Internationaal Gerechtshof in zijn 'Advisory Opinion' van 2004 als volgt weergegeven:

“On the basis of that route, approximately 975 square kilometres (or 16.6 per cent of the West Bank) would, according to the report of the Secretary-General, lie between the Green Line and the wall. This area is stated to be home to 237,000 Palestinians. If the full wall were completed as planned, another 160,000 Palestinians would live in almost completely encircled communities, described as enclaves in the report.”²⁹

Fase A is voltooid op 31 juli 2003. Hierdoor zijn 56.000 Palestijnen in enclaves komen wonen. Op 25 januari 2004 is 190 kilometer van de constructie voltooid, waardoor ook een deel van Fase B is afgerond. De rest van Fase B is in 2004 voltooid. Fase C is thans

²⁸ Het Israëlische Ministerie van Defensie over de Muur (bijlage 9).

²⁹ IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 84.

nog in uitvoering, ongeveer eenderde van het hek is vanwege lopende rechtszaken en tekort aan fondsen nog niet voltooid. Met Fase D is nog niet begonnen. In het totaal is ongeveer 60 procent van de Muur voltooid.³⁰

Het Internationaal Gerechtshof heeft in zijn ‘Advisory Opinion’ bepaald dat de bouw door Israël van de Muur en de nederzettingen in de bezette Palestijnse gebieden wederrechtelijkheid is. Het Gerechtshof constateerde dat de Israëlische bezetter inbreuk heeft gemaakt op de volgende bepalingen van de Vierde Geneefse Conventie betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd (1949), voorzover voor deze aangifte relevant: artikel 49, inhoudende een verbod op overbrenging van de eigen bevolking van Israël als bezetter naar het bezette Palestijnse gebied,³¹ en artikel 53, het verbod op het vernietigen van goederen, tenzij absoluut noodzakelijk voor militaire doeleinden.³² Het Internationaal Gerechtshof heeft geoordeeld dat de vernietiging van eigendommen van Palestijnen ten gevolge van de bouw van de Muur niet genoodzaakt was door militaire operaties.³³

³⁰ Statement van de UN High Commissioner for Human Rights (9 juli 2009) (bijlage 10). Volgens de website van het Israëlische ministerie van Defensie heeft door een uitspraak op 30 juni 2004 van het Israëlische Hoge Gerechtshof in de zaak *Almadani v. IDF Commander in Judea and Samaria* – “calling for better balance between security and humanitarian considerations” – een ‘intensieve’ herwaardering (‘intensive reassessment’) van de route plaatsgevonden. Hierdoor zijn de nodige wijzigingen aangebracht aan de route van de Muur. Ook werd in deze uitspraak beslist dat de ‘Israeli Defence Forces’ (hierna: ‘IDF’) zich moeten inzetten om Palestijnse boeren te beschermen tegen geweldplegingen van de inwoners van Joodse nederzettingen. *Almadani v. IDF Commander in Judea and Samaria*. Het Gerechtshof oordeelde kort samengevat dat: “the IDF Commander did not exercise his discretion proportionately. Although he took account of the grave security considerations at stake, he did not take adequate account of the Fence’s infringement on the lives of 35,000 local inhabitants. Building the Fence requires seizing thousands of dunams of land. The Fence’s current path would separate landowners from tens of thousands of dunams of land, and the planned regime of authorizations to access that land would not substantially reduce the harm. The Fence’s current path would generally burden the entire way of life in petitioners’ villages. Both petitioners and the Council offered alternative paths. Respondents claimed that those paths would exact substantial costs in terms of national security. The Court held that this reduction in security must be endured for the sake of humanitarian considerations. The additional margin of security achieved by the current path of the Fence is not equal to the current path’s additional infringement on the local inhabitants’ rights and interests. The current balance between security considerations and humanitarian considerations is disproportionate. The Court ruled that the IDF Commander should reduce the infringement upon the local inhabitants, even if it cannot be totally avoided, by altering the path of the Fence in most areas complained of in the petition.” Bron: Het Israëlische Ministerie van Defensie over de Muur (bijlage 9).

³¹ Artikel 49 (6) van de Vierde Geneefse Conventie: “The Occupying Power shall not deport or transfer parts of its own civilian population into the territories it occupies”.

³² Artikel 53 van de Vierde Geneefse Conventie: “Any destruction by the Occupying Power of real or personal property belonging individually or collectively to private persons, or to the State, or to other public authorities, or to social or cooperative organizations, is prohibited, except where such destruction is rendered absolutely necessary by military operations.”

³³ IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 135.

Daarnaast achtte het Internationaal Gerechtshof door Israël geschonden: artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten (recht op bewegingsvrijheid).³⁴

Schending van artikel 49 Vierde Geneefse Conventie (verbod op overbrenging van de bevolking van de bezetter naar het bezette gebied) is strafbaar gesteld in artikel 85 (4) (a) van het Eerste Aanvullende Protocol van 1977. Artikel 53 Vierde Geneefse Conventie (verbod op het vernielen van goederen, tenzij absoluut noodzakelijk voor militaire doeleinden) is strafbaar gesteld in artikel 147 van de Vierde Geneefse Conventie.

Vijf jaar na de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof, in 2009, heeft de VN Hoge Commissaris voor de Mensenrechten zijn zorgen uitgesproken omtrent de uitvoering daarvan door Israël:

“The Israeli Government claims that the Wall is a temporary security measure. However, the ICJ [International Court of Justice, advocaten] indicated that the specific route Israel has chosen for the wall is not necessary to attain its security objectives and that the construction of the wall constitutes “breaches by Israel of various of its obligations under the applicable international humanitarian law and human rights instruments”. The overwhelming majority of the planned route of the Wall – 86 percent, runs inside the West Bank, not along the 1949 Armistice Line (the Green Line). The ICJ pointed out that the route of Wall had been planned to encompass the bulk of the Israeli settlements in the OPT – settlements which are illegal under international law.

Five years after the ICJ issued its Advisory Opinion, the situation has not improved. Israel continues to disregard the views of the ICJ, and the Wall remains under construction. Since the ICJ Advisory Opinion, about 200 kilometers have been constructed, bringing the total amount constructed to 413 kilometers – 60% of the planned 709 kilometre long route.”³⁵

Het Internationaal Gerechtshof wijst op een nieuw administratief regime dat de Muur met zich brengt.³⁶ Sinds oktober 2003 verstrekken de Israëlische Veiligheidsdiensten (Israeli Defence Forces, IDF) ‘orders’, waardoor het gebied tussen de Muur en de Green

³⁴ IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 136. Andere internationale regelingen die volgens het Internationaal Gerechtshof door Israël geschonden werden, zijn: de artikelen 9 (recht op vrijheid en veiligheid van de persoon, en 17 (recht op privacy) van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten, de artikelen 6 (recht op arbeid), 7 (recht op billijke arbeidsvoorwaarden), 10 (bescherming gezin), 11 (recht op een behoorlijke levensstandaard), 12 (recht op gezondheid), 13 (recht op onderwijs) en 14 (verplichting invoeren kosteloos primair onderwijs) van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten en de artikelen 16 (recht op privacy), 24 (recht op gezondheidszorg), 27 (recht op toereikende levensstandaard) en 28 (recht op onderwijs) van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

³⁵ Statement van de UN High Commissioner for Human Rights (9 juli 2009) (bijlage 10).

³⁶ IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 85

Line een 'Closed Area' wordt. Palestijnse bewoners (ouder dan twaalf jaar) van deze gebieden mogen daar niet langer blijven en Palestijnse niet-bewoners mogen er niet komen, tenzij ze een vergunning of een door de Israëliische autoriteiten verstrekte identiteitskaart hebben. Ook Palestijnse vervoersmiddelen moeten geregistreerd worden. De genoemde vergunningen zijn geldig voor zes maanden en gelden in principe maar voor één Toegangspoort tot het 'Closed Area'.³⁷

Israëliische burgers, Israëliische permanente bewoners en diegenen die in aanmerking komen om naar Israël te immigreren op grond van de Wet van Terugkeer ('Law of Return') mogen blijven in, of verhuizen naar de 'Closed Area' zonder vergunning. De enige toe- en uitgang tot de 'Closed Area' zijn de Toegangspoorten ('Access Gates'), die onregelmatig en slechts korte tijd geopend zijn. Door deze gang van zaken:

“nearly 320,000 Israeli settlers (of whom 178,000 in East Jerusalem) would be living in the area between the Green Line and the wall.”³⁸

De Speciale Rapporteur betreffende de Mensenrechtensituatie in de sinds 1967 Bezette Palestijnse Gebieden, professor John Dugard, schrijft in zijn Rapport van januari 2007:

“Israelis are entitled to enter the closed zone between the Wall and the Green Line without permits while Palestinians require permits to enter the closed zone; house demolitions in the West Bank and East Jerusalem are carried out in a manner that discriminates against Palestinians; throughout the West Bank, and particularly in Hebron, settlers are given preferential treatment over Palestinians in respect of movement (major roads are reserved exclusively for settlers), building rights and army protection.”³⁹

Volgens de Speciale Rapporteur kan het doel van de Muur – het toe-eigenen van het land rondom de nederzettingen in de Westelijke Jordaanoever en het doen vallen van de nederzettingen in de Westelijke Jordaanoever binnen de Israëliische grenzen – niet langer ontkend worden. Het feit dat 76 procent van de bewoners van deze nederzettingen nu aan de Israëliische kant van de Muur woont is hier bewijs van.⁴⁰ Hij is van mening dat de Muur en de checkpoints bovendien primair bedoeld zijn om de veiligheid, het gemak en het comfort van kolonisten te dienen.⁴¹

³⁷ Zie 'Humanitarian Implications of Latest Wall Projections' (18 april 2009) (bijlage 11).

³⁸ IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 84.

³⁹ Rapport van Speciale Rapporteur betreffende de mensenrechtensituatie in de sinds 1967 bezette Palestijnse gebieden, John Dugard (29 januari 2007), UN Doc. A/HRC/4/17 (hierna: Rapport Dugard) (bijlage 12), para. 50.

⁴⁰ Rapport Dugard (bijlage 12), para. 24.

⁴¹ Samenvatting Rapport Dugard (bijlage 12).

Israël noemt de Muur een tijdelijke maatregel die noodzakelijk is op grond van veiligheidsoverwegingen. Volgens het Internationaal Gerechtshof creëert de bouw van de Muur en het daarbijbehorende regime echter een “ ‘fait accompli’ on the ground”.⁴²

Bouw van de nederzettingen in Bezette Palestijnse Gebieden

Ongeveer 460.000 kolonisten wonen in de Westelijke Jordanoever en Oost Jeruzalem.⁴³ Peace Now, een Israëliëse non-gouvernementele organisatie, heeft vastgesteld dat bijna 40 procent van het land dat door nederzettingen bezet is in de Westelijke Jordanoever privé-bezit van Palestijnse burgers is.⁴⁴

Het Internationaal Gerechtshof heeft geoordeeld dat de Joodse nederzettingen in de Westelijke Jordanoever onrechtmatig zijn. Ze zijn in strijd met artikel 49 paragraaf 6 van de Vierde Geneefse Conventie (verbod op overbrenging van de bevolking van de bezetter naar het bezette gebied):

“De bezettende Mogendheid mag niet overgaan tot deportatie of overbrenging van een gedeelte van haar eigen burgerbevolking naar het door haar bezette gebied.”⁴⁵

Daarnaast heeft de Speciale Rapporteur betreffende de Mensenrechtensituatie in de sinds 1967 Bezette Palestijnse Gebieden bepaald dat de nederzettingen in strijd zijn met artikel 53 van de Vierde Geneefse Conventie van 1949 (verbod op het vernielen van goederen, tenzij absoluut noodzakelijk voor militaire doeleinden).

De nederzettingen schenden volgens de Speciale Rapporteur tevens artikel 46 (gebod op het respecteren van particulier eigendom en het verbod van confiscatie daarvan) van het Haagse Verdrag nopens de Wetten en Gebruiken van de Oorlog te Land (1907).⁴⁶

⁴² IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 121.

⁴³ Zie Rapport Dugard (bijlage 12), para. 60 en United Civilians for Peace, ‘Infosheet Nederzettingen’ (maart 2008), DC Index: 2008/03/002dc (bijlage 13), p. 1.

⁴⁴ Zie rapport Peace Now, ‘Breaking the law in the West Bank – One Violation Leads to Another: Israeli Settlements Building on Palestinian Property’ (oktober 2006) (bijlage 14).

⁴⁵ IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 120. De Israëliëse overheid stelt het bezit van de Palestijnse bevolking in de Westelijke Jordanoever te respecteren, en alleen tijdelijk en legaal – op grond van veiligheidsredenen – land toe te eigenen, zie Rapport Dugard (bijlage 12), para. 33. Rapport Dugard (bijlage 12), para. 34: “Many are ordinary Israelis who have been lured to the settlements by tax incentives and a better quality of life. Throughout the West Bank there is evidence of settler violence, which often takes the form of destroying Palestinian olive groves or obstructing the olive harvest.”

⁴⁶ Rapport Dugard (bijlage 12), para. 33.

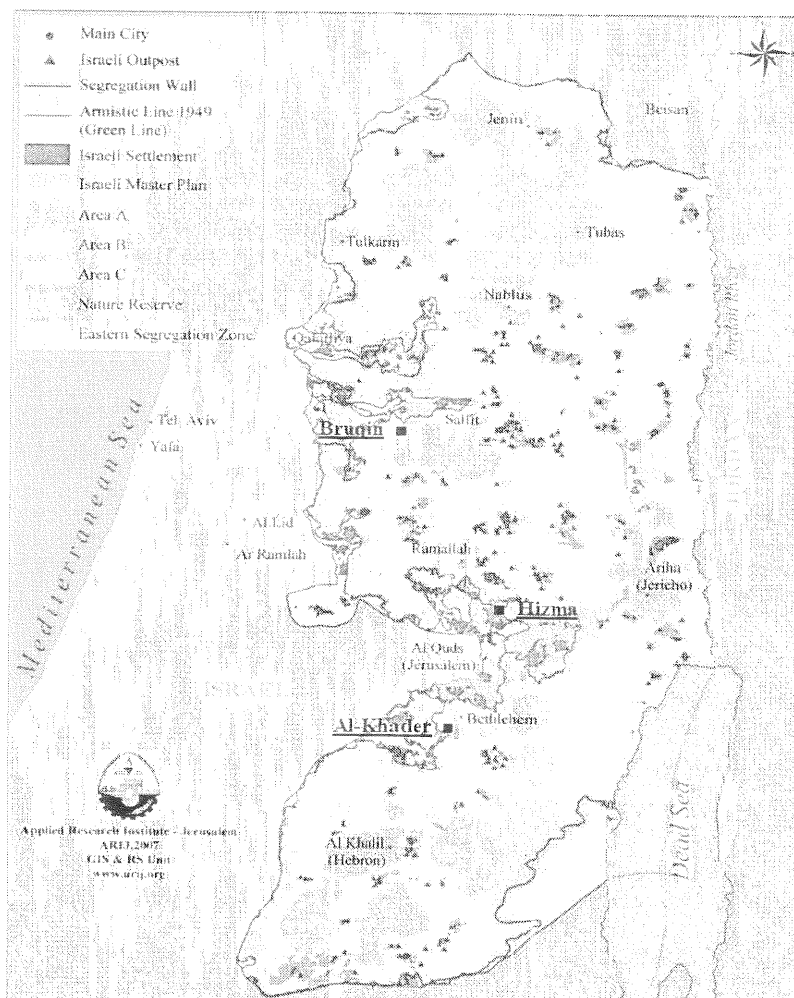
Inbreuken op artikel 49 en artikel 53 van de Vierde Geneefse Conventie zijn strafbaar gesteld in artikel 85 (4) (a) van het eerste Aanvullende Protocol van 1977 en artikel 147 van de Vierde Geneefse Conventie.

Ondanks de onrechtmatigheid en internationale veroordeling van deze praktijk, blijven de nederzettingen groeien.⁴⁷

Verweten strafbare feiten

Cliënte verwijt Riwal te hebben bijgedragen aan de bouw van de Muur en de daarbij behorende constructies en aan de bouw van een nederzetting op de Westelijke Jordaanoever. In de periode 2005-2008 heeft Riwal meegebouwd aan de Muur in het Palestijnse dorp Al-Khader. In de periode 2004-2006 heeft Riwal meegebouwd aan de Muur in het Palestijnse dorp Hizma. In de periode 2008-heden bouwt Riwal aan de nederzetting nabij het Palestijnse dorp Bruqin. Deze drie dorpen zijn hieronder aangegeven op de kaart van de Westelijke Jordaanoever.

⁴⁷ Bovendien bestaan er ongeveer 100 zogenaamde 'settlement outposts' in de Westelijke Jordaanoever, die zelfs naar Israëliisch recht verboden zijn. Dit zijn over het algemeen recentere, kleine nederzettingen, die niet zoals andere nederzettingen geautoriseerd zijn. Zij liggen meestal in de buurt van een geautoriseerde nederzetting, de zogenaamde 'moeder-nederzetting'. Uit een officieel Israëliisch rapport blijkt echter dat Israëliische politici betrokken zijn bij het opzetten van deze 'outposts'. Zie het document van de UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs occupied Palestinian Territory, 'Israeli settler violence and the evacuation of outposts' (november 2009) (**bijlage 15**), p. 1. Ook wanneer de Israëliische wet zich tegen een bepaalde (uitbreiding van een) nederzetting verzet, wordt een oogje toegeknepen. Zie Rapport Dugard (**bijlage 12**), para. 32.

Figuur 2 – De Westelijke Jordanoever

Als gevolg van deze werkzaamheden van Riwal zijn de eigendommen van de Palestijnse inwoners van genoemde dorpen vernietigd, is hen de toegang tot hun land ontzegd en hun bewegingsvrijheid aangetast, zijn fundamentele rechten van de Palestijnse inwoners geschonden, en zijn Israëliëse nederzettingen uitgebreid.

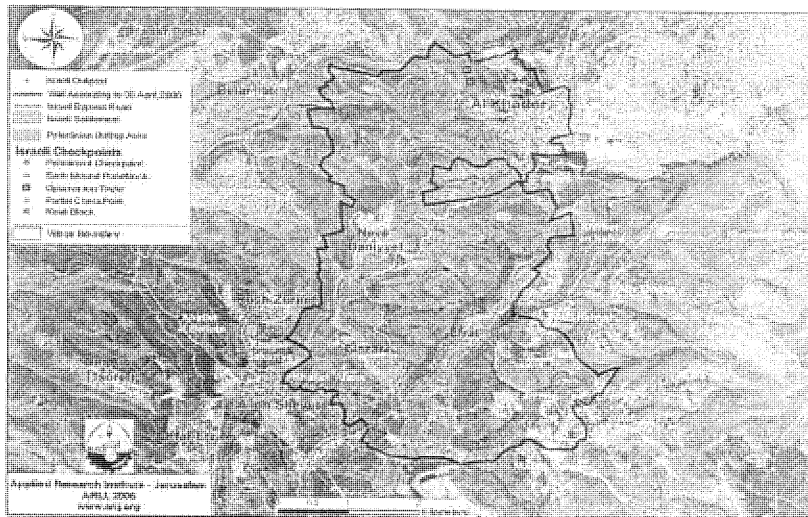
De Muur moet niet begrepen worden als beperkt tot de betonnen Muur of het hek zelf. Het Internationaal Gerechtshof heeft bepaald dat de Muur die Israël op de Westelijke Jordanoever bouwt een “complex construction” is.⁴⁸ Onder de Muur dient te worden begrepen: een hek met elektronische sensoren, een greppel (tot 4 meter diep), een asfalt tweebaansweg voor patrouille doeleinden, prikkeldraad dat het complex omsingeld.⁴⁹ Het gehele complex is 50 tot 70 meter breed en op sommige plaatsen zelfs 100 meter. De werkzaamheden die cliënte Riwal verwijt, hebben bijgedragen aan één of meerdere van deze onderdelen van de Muur.

⁴⁸ Zie IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 67.

⁴⁹ Zie IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 82.

Al-Khader

Het dorp Al-Khader ligt 5 km ten zuidwesten van Bethlehem. Al-Khader ligt in de gemeente Bethlehem,⁵⁰ en valt daarmee grotendeels onder volledig Israëliisch gezag ('Area C').⁵¹

Figuur 3 - Al-Khader

Het dorp strekt zich uit over ruim 20.000 dunums (20 km²),⁵² zoals hierboven in figuur 3 aangegeven door middel van de zwarte lijn. Het bebouwde gedeelte van het dorp bestaat ongeveer 2.000 dunums (2 km²).⁵³ Deze bebouwde kom valt gedeeltelijk onder Palestijns/Joods gezag ('area B') en gedeeltelijk onder volledig Palestijns gezag ('area A'). Het dorp heeft 10.000 bewoners.

Het merendeel van het grondgebied van het dorp wordt gebruikt voor landbouw (druiven, olijven en amandelbomen). 65 procent van de inwoners is primair of secundair

⁵⁰ 'Bethlehem Governorate'.

⁵¹ Dit is het gevolg van de Oslo II interim overeenkomst (28 september 1995), waarin de grote lijnen zijn aangegeven waarlangs de verdere onderhandelingen tussen Israël en de Palestijnen zouden plaatsvinden. Hierin is ook de toekomstige status van de bezette gebieden (voorlopig) vastgesteld: 'area A' (autonoom gebied), waarin het burgerlijke bestuur en de handhaving van de veiligheid liggen in handen van het Palestijns Gezag; 'area B' (bezet autonoom gebied) waarin het Palestijns Gezag het burgerlijk bestuur uitoefent, maar de handhaving van de veiligheid in handen van Israël blijft; 'area C' (bezet gebied): Israëliisch bestuur en handhaving van de veiligheid.

⁵² 1 'dunum' is 1 hectare (1000 m², 33m x 33m); zie IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 133. Sinds de zeventiger jaren zijn ongeveer 6.000 dunums land van Al Khader geconfisqueerd ten gunste van nederzettingen (Efrat, El'azar, Newe Daniyyel, Tamara en de nederzetting van Hanan). 16.000 dunums (16 km²) van het totale oppervlak van het dorp zijn overgebleven.

⁵³ Verklaring X (9 december 2009) (bijlage 17), p. 2.

afhankelijk van hun inkomsten uit de landbouw.⁵⁴ Ook is een deel van het land bestemd voor de toekomstige uitbreiding van het dorp.

De Muur

Vanaf 2004 ontvingen de bewoners van Al-Khader Israëliische militaire bevelen, waarin zij geïnformeerd werden dat het land van Al-Khader onteigend wordt voor het bouwen van de Muur.⁵⁵ De route van de Muur is tevens te zien in figuur 3 hierboven. Het land waarop de Muur is gebouwd en dat door de Muur wordt afgesneden van het dorp is eigendom van de bewoners van het dorp Al-Khader.⁵⁶

⁵⁴ Verklaring van X (bijlage 17), p. 2. Zie ook de verklaring X (4 november 2009) (bijlage 19), p. 1.

⁵⁵ Het onteigeningsbevel afkomstig van het Israëliische leger d.d. 21 november 2005 – T/210/05 (bijlage 20) – stelt: “order necessary for military purposes as a result of the unique security situation prevailing in this area”. In totaal werden 85 dunums onteigend voor het bouwen van de Al-Khader Terminal. Ook het onteigeningsbevel T/201/05 (2005) (bijlage 21) stelt dat de onteigening noodzakelijk is om “a security wall along the route of road 60” te bouwen.. Dit bevel onteigent 93 dunums land om de Muur te kunnen bouwen. De onteigeningsbevelen T/21/99, T/93/01, T/135/05, T/24/06, T/69/06 (beschikbaar in Arabisch en Hebreeuws onder het artikel ‘Al Khader Village to lose its lands for the construction of the Israeli Segregation Wall’ (6 mei 2009) van het Applied Research Institute – Jerusalem (ARIJ) en het Land Research Center (LRC) (bijlage 22)) en T/77/06 zijn tussen 2001 en 2006 uitgebracht om land van Al-Khader en de omliggende Palestijnse dorpen te confisqueren ten behoeve van de bouw van de Muur. Tezamen zijn tussen 2001 en 2006 ongeveer 1.200 dunums land in beslag genomen voor het deel van de Muur in en nabij Al-Khader. Ook in 2007 werd door middel van bevel T/29/07 een stuk land van 321 dunums in beslag genomen “for imperative military purposes, to construct the wall in Kherbit ‘Alia area on lands of Al Khader and Artas villages.” Zie ARIJ en LRC ‘New Israeli Military Order to confiscate additional area of Palestinians’ Lands in the villages of Al Khader and Artas’ (17 september 2007) (bijlage 23). Zie ook de verklaring van X (bijlage 17), pp. 4-5: “One of those was the military order which came to the municipality dated 1/12/2005, number T/50/201, and declared the requisition of some Al-Khader land for military purposes in order to construct the Separation Wall along Highway 60. Those were: Block 1, location within the built up area of the village) and (Block 2, location: Al-Butmeh, Abu Sud, Khillat Al-ballout and Dahr Baqqoush. Then military order number T/05/201 was sent to the municipality on 8/1/2005 [sic] and declared the requisition of land in Al-Khader village. Those were in Block 2: Al-Butmeh land and Sahl Al-Dayr. They were requisitioned to build the Al-Khader Terminal according to the plans attached to the military order. (...) As for military order T77/06, dated in 2006, it requisitioned 102 dunums for the benefit of building the Wall on Al-Khader areas known as Baqqoush, Umm Rukbeh and Khirbet Alya.” Zie ook de verklaring van X (10 november 2009) (bijlage 24), p. 2: “I recall that in 2005, we found an Israeli military order pertaining to the land, ordering the confiscation of the entire piece of land in order to build the ‘Separation Wall’ (...). It stated that objections over this would have to be made to the Israeli courts within 45 days. Of course, the Al-Khader Municipality put forward objections on behalf of all the people of the village whose land had been included in the confiscation orders. The lawyers were Usama Halabi and Ghayath Nasser and they followed up the matter but to no avail.”

⁵⁶ Verklaring van X 19), p. 2: “There is a financial manifest which proves the ownership of all the confiscated land cut off behind the Wall. Part of the land is the property of the Orthodox monastery, the Dayr Al-Khader. The monastery has papers to prove its ownership of the land as a religious endowment that belongs to them.” Verklaring van X (bijlage 18), p. 1: “My father, X, is deceased and I am one of his heirs. (...) He owned a piece of land at the high end/edge [satih] of the village, also known as the Schools Area. The area of the land is 4 dunums. (...) We have owned and used this land for several generations.” Zie tevens de verklaring van X (bijlage 17),

In 2005/2006 begon het daadwerkelijke bouwen van de Muur op het land van Al-Khader.⁵⁷ De Muur in Al-Khader strekt zich uit van Beit Jala (het Tunnel checkpoint)⁵⁸ tot het Scholengebied in het oude dorp van Al-Khader, en reikt tot de zuidelijke toegang van Bethlehem en de nederzetting ‘Efrat’ in het zuiden.⁵⁹ Dit deel van de Muur is 3,5 km lang. Volgens de onteigeningsbevelen zijn voor dit deel 102 dunums (0,1 km²) onteigend, met een breedte variërend tussen 17 en 57 meter. Volgens de militaire bevelen beslaat het hele gebied dat voor het genoemde deel van Muur onteigend is bijna 400 dunums (0,4 km²).⁶⁰

Het bouwproces begon met het ontwortelen van bomen en het bewerken van het land met bulldozers, waarbij de toplaag van de grond werd afgegraven. De Muur bestaat uit voorgefabriceerde betonnen platen met een hoogte variërend tussen 6 en 15 meter.⁶¹ Tijdens de bouw van de Muur is er ook een rondweg (‘security road’) aangelegd die tussen de Muur en het dorp loopt. Ten behoeve van de aanleg van de Muur, de rondweg en de weg die langs de Muur loopt (Highway 60) wordt het landschap veranderd. Voor

p. 4: “In Al-Khader we suffer from the absence of official records to prove the ownership of the land. We have six Turkish property deeds which cover the total area of the village and those were of course registered under the names of people who lived in Al-Khader during the Ottoman period. Because of the complex political history of Palestine, the heirs did not receive official deeds [tabo] in their own names, so they obtained official record papers [ikhraj qayd] from the Jordanian Land Survey Department. This is the only way any Palestinian can prove their ownership if they are not able to get property deeds.” Zie ook de verklaring van X (bijlage 24), p. 1: “My father, X, and my deceased uncle, X owned a piece of land called Al-Buqay’ (behind the Schools Area). (...) The area of that piece of land is 6 dunums, registered in the Treasury of Bethlehem (official record). Of course, my father owns 3 dunums while the heirs of my deceased uncle, X, own 3 dunums.” Bovendien blijkt uit de militaire bevelen dat het land aan (de bewoners van) het dorp toebehoort: “‘The land’ – the pieces of land (...) which are part of the land of the village: Al-Khader.” (Militair bevel T/210/05, p. 1 (bijlage 20).)

⁵⁷ Zie verklaring X (bijlage 19), p. 1: “Actual work on the wall began in early 2005”; verklaring X (bijlage 24), p. 2: “At the beginning of 2006, the construction work of the Wall began”.

⁵⁸ Zie verklaring van X (bijlage 17), p. 6: “Before that tunnel was built, there was a road that connected Al-Khader with Al-Arqoub villages, or the western villages of Bethlehem (Bateer, Nahhaleen, Husan, and Wadi Fukin). But with the construction of the Wall, this road was closed, so they dug the tunnel under Highway 60 as an alternative. Some of the old road’s edges were dug up to build the tunnel which caused the bulldozing of 85 dunums of agricultural land belonging to Al-Khader. Work on this tunnel has not been completed and it was closed until the end of November 2009 when the Israeli authorities removed the sand bags that were blocking it. This gave the people of Al-Khader the chance to cross it to go to their land which the Wall cuts them off from. Before that, the people of Al-Khader had to go 8 km round the Wall to enter their land from areas where construction had not been completed instead of walking for a few meters to reach their land directly.”

⁵⁹ Zie figuur 3 hierboven, luchtfoto’s van 2009 van Al-Khader (met een rode pijl aangegeven, bijlage 25) en de kaarten bij de militaire bevelen T/201/05 (bijlage 21) en T/210/05 (bijlage 20).

⁶⁰ Verklaring van X (bijlage 19), pp. 1-2.

⁶¹ Zie verklaring van X (bijlage 17), p. 5; zie ook de verklaring X (bijlage 19), p. 1.

de aanleg van de Muur en de wegen was het land egaal, maar ten behoeve van de bouw van de Muur en de wegen is hierin niveauverschil gecreëerd.⁶²

In 2008 hebben de laatste werkzaamheden aan de Muur plaatsgevonden.⁶³

Door de Muur worden 14.000 dunums (14 km²) land van het dorp Al-Khader afgesneden,⁶⁴ waardoor het dorp en haar bewoners van hun land worden gescheiden. Dit is duidelijk te zien op figuur 3: het land ten westen van de rode lijn (de Muur) en binnen de zwarte lijn (het grondgebied van Al-Khader). Van Al-Khader blijft nog maar ongeveer 2.000 dunums (2 km²) over.

Riwal

In juni 2007 is door X een aantal Riwal hoogwerkers gefotografeerd, welke machines bijdroegen aan het bouwen van de Muur in het dorp van Al-Khader.⁶⁵ Hij verklaart:

“On 13/6/2007 I headed for Highway 60 in the south of the West Bank, specifically to the section that is adjacent to the Palestinian village of Al-Khader, which is in the south of the West Bank, specifically within the district of Bethlehem. The section of Highway 60 that I visited is close to the Tunnels checkpoint. My boss at Btselem had asked me to carry out an investigation there of the activities of a company called RIWAL in building that section of the Wall around the village of Al-Khader. Indeed I went to that area in the morning on 13/6/2007. As soon as I arrived, I could see that a section of the Wall had been built on the land of the Palestinians from Al-Khader, along Highway 60 and to the east of it.”

“While giving this affidavit to Al-Haq’s field researcher, Manaf Abbas, he showed me an aerial photograph of that area. I pointed out the area I am talking about in this affidavit, putting a mark over it. I also pointed out where on Highway 60 I had been that day. I have also given him photographs that I had taken

⁶² Zie ook de verklaring van X (**bijlage 18**), p. 2: “Our land was terraced and had supporting walls” en p. 2: “I say that photograph number W14 [luchtfoto 1 (**bijlage 25**), advocaten] is a photograph of my land. The researcher from Al-Haq has also shown me an aerial photograph of the Schools Area in Al-Khader. I have shown on that picture the location of my house, the boundaries of my land, the area that was bulldozed and the path of the Wall over my land.”. Bewijs: luchtfoto’s van Al-Khader (**bijlage 25**), vergelijk met name de foto’s uit 2006 waar de Muur nog niet gebouwd is met die uit 2009; Al-Khader onteigeningsbevelen T/201/05 (**bijlage 21**) en T/210/05 (**bijlage 20**).

⁶³ Zie verklaring van X (**bijlage 17**), p. 7: “I cannot recall exactly when work on the last part of the Wall was completed, but it was probably in 2008.”

⁶⁴ Verklaring van X (**bijlage 19**).

that day, some of which show the machines of the company RIWAL working on preparing the area for the construction of the Wall. I have pointed out the locations of the machines belonging to the aforementioned company on the aerial photograph that was shown to me. In location number 1, there were two machines belonging to that company working on bolstering the support wall because of a slope that had come about as a result of cutting through some of Al-Khader's agricultural land. In location number 2, there was a third machine belonging to the same company working there and a fourth one in location number 3. I have attached the photographs I took that day to this affidavit and these are labelled Btselem Photographs 1-7."⁶⁶

Uit deze waarnemingen blijkt dat de hoogwerkers van Riwal zijn gebruikt om het gebied waar de Muur gebouwd wordt, te prepareren en de fundering van de Muur te versterken.

Bewoners van Al-Khader hebben bevestigd dat het hun huizen zijn, die achter de Muur op de foto staan.⁶⁷ De Muur is nu volledig afgebouwd.

Gevolgen voor de inwoners van Al-Khader

De gevolgen van het bouwen van de Muur voor de inwoners van Al-Khader zijn ernstig. De in beslag genomen landbouwgrond is platgewalst en de bomen en gewassen zijn vernietigd.⁶⁸ De stukken grond zijn hierdoor vrijwel niets meer waard.⁶⁹ Bovendien zijn er huizen afgebroken voor de bouw van de Muur.⁷⁰

⁶⁵ Bewijs: foto's 1-7 (**bijlage 29**) gemaakt in opdracht van de Israëliische mensenrechtenorganisatie Btselem.

⁶⁶ Verklaring X (**bijlage 27**), pp. 1-3. Zie foto's genomen in opdracht van Btselem 1-7 (**bijlage 29**).

⁶⁷ Zie verklaring X (**bijlage 18**): "I say that photograph number W14 [(zie **bijlage 25**), advocaten] is a photograph of my land. The researcher from Al-Haq has also shown me an aerial photograph of the Schools Area in Al-Khader. I have shown on that picture the location of my house, the boundaries of my land, the area that was bulldozed and the path of the Wall over my land." Zie ook de verklaring van X (**bijlage 17**), p. 8: "Seeing the Btselem photographs W11, W12, W13, W14 [(zie **bijlage 29**), advocaten], I can confirm that they are photographs taken during the process of the construction of the Wall on the land belonging to the village of Al-Khader close to its houses and schools which I know well."

⁶⁸ Verklaring van X (**bijlage 18**), pp. 1-2: "I cannot recall exactly when the bulldozing operations began, but it was in 2006 on our land which was terraced and had supporting walls. The bulldozing changed the topography of the land. Twenty five trees were uprooted in addition to the well being completely destroyed. The machines were digging from underneath the land which added a severe camber to the land. (...) There was a width of around 10 metres between the Wall and the fence and that was on our land. There was less than 2 dunums left of it including the house." Ook van de Al-Ghureyab familie zijn land en waardevolle bomen weggenomen, verklaring X (**bijlage 24**), pp. 1-3: "The whole plot of land was cultivated with olive trees. I estimate that it had 120

Door de Muur is een gebied van 14.000 dunums (14 km²) van Al-Khader afgesneden. In de Muur is één doorgang gebouwd ('Tunnel checkpoint'), maar die is tot eind november 2009 gesloten geweest.⁷¹ Voordat de Muur gebouwd werd, was het moeilijk het land buiten het bebouwde deel van Al-Khader te bereiken, maar niet onmogelijk. Door de bouw van de Muur is het voor de boeren echter praktisch onmogelijk hun land te bereiken om het te onderhouden en van water te voorzien. In plaats van 200 tot 500 meter moesten de boeren (voor de opening van de Tunnel Checkpoint in november 2009) ongeveer 8 kilometer reizen om hun land te bereiken.⁷² De meeste bewoners beschikken niet over een auto. Hierdoor zijn veel boeren opgehouden hun land te verzorgen.⁷³

Tevens is het door de Muur onmogelijk geworden voor het dorp om uit te breiden.⁷⁴

olive trees as well almond and fig trees. It has an ancient well (of archaeological [interest]) which dates back more than 150 years and has the capacity to hold more than 120 cups of water.. (...) Of course, now the land has been destroyed because of the bulldozing operation." Zie verder de verklaring van X (**bijlage** 19), p. 2; en zie ook: ARIJ en LRC 'The Israeli Segregation Wall hits Al-Khader village lands' (16 april 2005) (**bijlage** 26).

⁶⁹ Zie de verklaring van X (12 januari 2010) (**bijlage** 27), p. 2; zie ook de verklaring van X (**bijlage** 17), p. 3.

⁷⁰ Zie bijvoorbeeld ARIJ en LRC 'Al Khader village Epitomize Israeli belligerent acts against Palestinian communities' (2 augustus 2007) (**bijlage** 28): "25 April 2005, Demolishing a Palestinian house. Uprooting dozens of fruitful trees. Israeli Army, to set foundations for parts-sections of the Segregation Wall." Zoals uit het overzicht blijkt worden bovendien veel huizen vernietigd onder het voorwendsel van bouwen zonder vergunning.

⁷¹ Verklaring X (**bijlage** 19), p. 1; zie ook de verklaring van X (**bijlage** 17), p. 6. Zie de verklaring X (**bijlage** 17), p. 6: "Work on this tunnel has not been completed and it was closed until the end of November 2009 when the Israeli authorities removed the sand bags that were blocking it." Zie ook p. 5: "Indeed, this crossing or tunnel was built but was not completed, however passage through it is possible."

⁷² Verklaring X (**bijlage** 17), p. 7.

⁷³ Verklaring X (**bijlage** 19), p. 2; zie ook de verklaring van X (**bijlage** 17), p. 7. Er is in het dorp getracht de landbouwwegen ('agricultural roads') weer geopend te krijgen, maar de Israëlische autoriteiten weigeren dit onder het mom van veiligheid. Werkeloosheid in het dorp is ook een van de negatieve gevolgen van de bouw van de Muur; zie verklaring X (**bijlage** 19), p. 2. Over de gevolgen van de bouw van de Muur voor de landbouw van de Palestijnen, zie ook het Internationaal Gerechtshof in de *Wall case* (**bijlage** 8), para. 133: "That construction, the establishment of a closed area between the Green Line and the wall itself and the creation of enclaves have moreover imposed substantial restrictions on the freedom of movement of the inhabitants of the Occupied Palestinian Territory (with the exception of Israeli citizens and those assimilated thereto). Such restrictions are most marked in urban areas, such as the Qalqiliya enclave or the City of Jerusalem and its suburbs. They are aggravated by the fact that the access gates are few in number in certain sectors and opening hours appear to be restricted and unpredictably applied."

⁷⁴ Zie de verklaring van X (**bijlage** 18), p. 2: "They have bulldozed and uprooted the old olive trees and built the Wall over more than 2 dunums. Meanwhile, we cannot build on the rest of the land because it is adjacent to the Wall. The Israelis now do not allow building near the Wall according to the orders confiscating the land." Zie ook de verklaring van X (**bijlage** 24), p. 3: "Of course, now the land has been destroyed because of the bulldozing operation. The top soil has been dug up so it cannot be cultivated again unless it is reclaimed. But land reclamation is very expensive and it also depends on whether the Israelis will allow us to do so. Also we cannot build on any part of the 'six dunums' because of the construction of the Wall and the entrance to the tunnel which were done either next to or on our land. This is because the Israeli authorities

Omdat het Scholengebied vlakbij de Muur ligt, ontstaan er regelmatig problemen tussen de studenten en de soldaten die toezicht houden op de Muur en Israëliische kolonisten. De scholen worden regelmatig gesloten vanwege deze schermutselingen.⁷⁵ De bouw van de Muur leidt derhalve tevens tot beperkingen van het recht van de bewoners van Al-Khader op onderwijs.

Hizma

Het eens welvarende Palestijnse dorp Hizma ligt ongeveer een halve kilometer ten noordoosten van Jeruzalem.⁷⁶ Het dorp valt onder de gemeente Jeruzalem.⁷⁷ In het bebouwde gedeelte van Hizma hebben de Palestijnse autoriteiten administratieve en gemeentelijke bevoegdheden ('area B'), terwijl de Israëliische autoriteiten bevoegdheid op het gebied van veiligheid hebben.⁷⁸ De niet bebouwde delen van Hizma vallen volledig onder Israëliische jurisdictie ('area C'). De totale oppervlakte van het dorp bedraagt ongeveer 18.000 dunums (18 km²), waarvan ongeveer 1.045 dunums (1 km²) bebouwd zijn.⁷⁹ Er wonen ongeveer 6.000 Palestijnen in Hizma.⁸⁰ Het land waarop de Muur is gebouwd en dat door de Muur wordt afgesneden van het dorp is eigendom van de bewoners van het dorp Hizma.⁸¹

do not allow building near the Wall or the tunnel and consider land tens if not hundreds of metres away as part of the Wall. For security reasons, building is not allowed and we know this from experience." Zie tevens de verklaring van X (**bijlage 17**), p. 7.

⁷⁵ Verklaring X (**bijlage 19**), p. 2. Zie bijvoorbeeld ARIJ en LRC 'Al Khader village Epitomize Israeli belligerent acts against Palestinian communities' (2 augustus 2007) (**bijlage 28**): "1 November 2000; Temporary closing four Palestinian schools located in Area 'C' [by the] Israeli Army to prevent confrontations between school children and Israeli settlers".

⁷⁶ Verklaring X (20 december 2009) (**bijlage 30**), p. 4. X is geboren en getogen in Hizma. Hij was hoofd van de dorpsraad van Hizma van 2003 tot en met 2005. Sindsdien werkt hij voor het huidige hoofd van de dorpsraad. Zijn werkzaamheden houden in, onder andere: infrastructuur en belangenbehartiging van de dorpsbewoners met betrekking tot gezondheid, onderwijs, agricultuur, en overige infrastructurele voorzieningen. Hij archiveert bovendien onteigeningsbevelen, en is op de hoogte van en heeft toegang tot documenten die de landeigendommen van bewoners bewijzen (de documenten zijn opgenomen tijdens de periode van de Jordanese administratieve regering tot 1959) en bewonersaantallen tonen. Sinds 2004 is hij lid van verschillende comités tegen de Muur. Hierdoor is hij zeer goed op de hoogte van alles wat er speelt in het dorp Hizma. Zie ook de verklaring van X (20 december 2009) (**bijlage 31**), p. 2. X is een zakenman, geboren en getogen in Hizma. Hij behoort tot de X. Zijn familie is eigenaar van een steengroeve en land. Hij is getuige geweest van de bouw van de Muur.

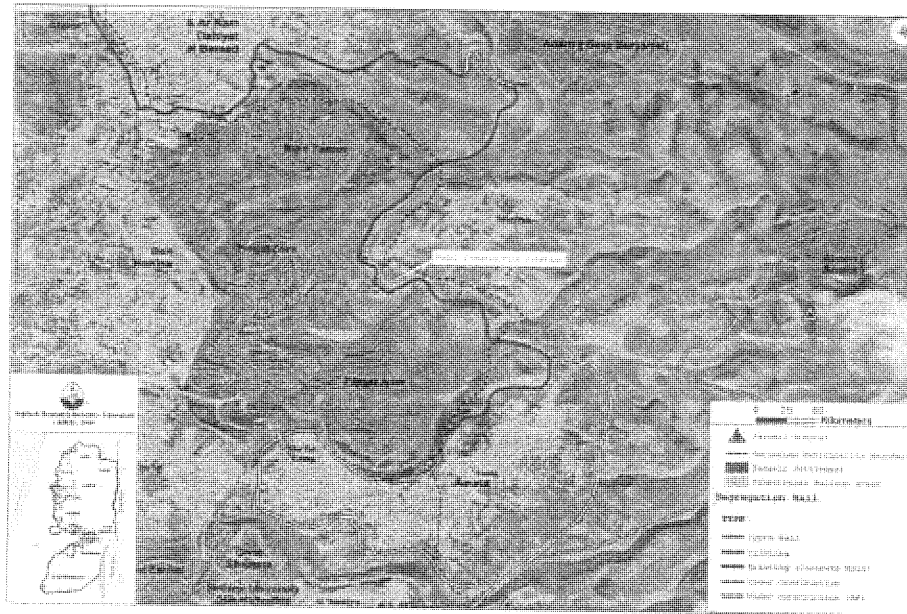
⁷⁷ 'Jerusalem Governorate'.

⁷⁸ Verklaring X (**bijlage 30**), p. 3. Zie ook de Oslo II interim overeenkomst.

⁷⁹ Zie X (**bijlage 30**), p. 3: "According to the official records found at the local council, the (...) municipality boundary of the village covers only 1045".

⁸⁰ Verklaring X (15 februari 2005) (**bijlage 32**), p. 1; Verklaring X (**bijlage 30**), p. 3.

⁸¹ Verklaring X (**bijlage 30**), p. 2: "The council is in possession of records which identify the ownership and total area of land in the village. (...) These documents were collected during the

Figuur 4 - Hizma

Een groot deel van Hizma buiten het bebouwde gedeelte bestaat uit vruchtbare weidegrond, rijk aan waterbronnen. Tevens bevinden zich in het rotsachtige landschap enkele steengroeven. Veeteelt en de handel in bouwmaterialen vormen de oorspronkelijke inkomstenbronnen voor de dorpingen. Na aanvang van de Israëliëse bezetting in 1967 kwam er een nieuwe bron van inkomsten bij: inwoners van Hizma begonnen te werken voor de Israëli's in Jeruzalem.⁸²

Vóór de bouw van de Muur was de relatie tussen inwoners van Jeruzalem en Hizma hecht.⁸³ Jeruzalem vormde voor de dorpingen de spil van hun leven. Echter, nu beschouwen de Israëliërs het inmiddels afgesloten dorp als liggende in de Westelijke Jordaanoever. In tegenstelling tot andere Palestijnse dorpen rondom Oost Jeruzalem hebben de bewoners van Hizma – omdat zij door de bouw van de Muur aan de oostkant van de Muur zijn komen te liggen – Palestijnse identiteitskaarten.⁸⁴

period of Jordanian administrative rule over Palestinian lands between 1948-1967. The Jordanian Land Registry finished registering land in Hizma in 1959. At that time the land of Hizma was considered to have been totally surveyed. This means that the land was formally registered under the names of its owners and that there was an official record of every plot of land in Hizma.” Uit militair T/33/04 bevel blijkt dat het land aan (de bewoners van) het dorp toebehoort: “‘The land’ – a piece of land 85.6 dunums (length 2050 metres, width 60 metres) marked in red on the map and is among the land belonging to the village” (bijlage 33).

⁸² Verklaring X (bijlage 32), p. 1; Verklaring X (bijlage 30), p. 4; Verklaring X (bijlage 31), p. 1.

⁸³ Verklaring X (bijlage 30), p. 2.

⁸⁴ Zie aanhef alle verklaringen; Verklaring X (bijlage 30), pp. 2-3; Verklaring X (bijlage 31), p. 2.

De nederzettingen en de Muur

De omstandigheden in het dorp Hizma veranderden in het begin van de jaren tachtig, toen Israël het land behorende tot het dorp in beslag nam voor de bouw van vijf Israëlische nederzettingen en één 'settlement outpost'.⁸⁵ Thans sluiten de Muur, de nederzettingen en de 'outpost' Hizma als het ware in: de Muur met daarachter drie nederzettingen in de heuvels ten westen van Hizma, en twee nederzettingen en een 'outpost' ten oosten van Hizma.⁸⁶ Dit is weergegeven in figuur 4, waarbij de rode lijn de Muur weergeeft en de blauwe gebieden de Israëlische nederzettingen zijn. De gebieden die door de Muur worden afgesneden en waarin de nederzettingen liggen, worden door de IDF (Israeli Defence Forces) – die de nederzettingen beschermen – beheerst; Palestijnse bewoners mogen er niet meer komen.⁸⁷

Op 4 april 2004 ontvingen de bewoners een militair bevel⁸⁸ ter inbeslagname van grond ten behoeve van de bouw van de Muur. De totale constructie is 5 kilometer lang en is op sommige plaatsen 60 meter breed, wat betekent dat de Muur zelf al 300 dunums (0,3 km²) in beslag neemt.

Toen het land waarop de Muur en alle verwante voorzieningen gedaante moesten krijgen, door bulldozers was genivelleerd, werd er asfalt en beton gestort. De Muur zelf werd gebouwd van geprefabriceerde platen beton van 6 tot 9 meter hoog.⁸⁹ Er is één toegang waardoor de dorpingen de achterliggende weidegrond kunnen bereiken, maar die wordt slechts voor een kleine periode gedurende het olijvenseizoen geopend.⁹⁰ Als onderdeel van de bouw van de Muur werd ook een nieuwe rondweg aangelegd met daarlangs een metalen hek.

⁸⁵ Verklaring X (bijlage 30), pp. 4-5. Zie over 'settlement outposts' ook voetnoot 56 en (bijlage 15).

⁸⁶ Zie: ARIJ en LRC 'Hizma: A Palestinian Village between the Wall and the Settlements' (21 maart 2005) (bijlage 34). Ter illustratie: de nederzetting Pizgat Za'ev – ten westen van de Muur – is voor 80 procent gebouwd op grond van Hizma en heeft ongeveer 50.000 inwoners (verklaring X (bijlage 32), p. 1)

⁸⁷ Wanneer zij in die gebieden worden aangetroffen, krijgen ze een boete en/of worden ze gearresteerd. Met name de herders hebben overlast van de kolonisten: zij worden soms in elkaar geslagen of er worden schapen of vee van hen gestolen (verklaring X (bijlage 32), p. 1). De kolonisten cultiveren de gebieden inmiddels voor eigen gebruik (zie: ARIJ en LRC 'Hizma: A Palestinian Village between the Wall and the Settlements' (21 maart 2005) (bijlage 34)). Bovendien groeien alle nederzettingen, zowel in bewonersaantal als in geografische omvang.

⁸⁸ Zie militair bevel T/33/04 (bijlage 33). Het bevel is ondertekend door de Israëlische leger commandant Moshe Kibliniski (zie verklaring X (bijlage 32), p. 2).

⁸⁹ Verklaring X (bijlage 32), p. 2; Verklaring X (bijlage 30), p. 7; Verklaring X (bijlage 31), pp. 4-5.

⁹⁰ Verklaring X (bijlage 30), p. 7.

Op 3 maart 2005 ontving het dorp nog twee additionele militaire bevelen van de IDF.⁹¹ Ook door deze bevelen wordt grond – toebehorend aan Hizma – geconfisqueerd ten behoeve van de bouw van de Muur.⁹²

De situatie in het dorp Hizma verslechterde verder toen er in september 2006 een ‘terminal’ gebouwd werd, waardoor de enige toegangsweg tot Jeruzalem geblokkeerd werd.⁹³ In het noorden sluit het Qakandiya Checkpoint de weg naar Ramallah af.⁹⁴ Bovendien wordt er soms in het noorden een mobiel checkpoint (‘Jaba Checkpoint’) geïnstalleerd, waardoor Hizma ook van de rest van de Westelijke Jordaanoever wordt afgesloten.⁹⁵

Riwal

In een uitzending van Netwerk van 3 juli 2006 is te zien dat een hijskraan van Riwal aan de Muur bouwt in Hizma. De hijskraan hijst de betonnen platen omhoog om ze vervolgens in de fundering te laten zakken.⁹⁶ Getuigen hebben op de beelden van constructiewerkzaamheden van de Muur het dorp Hizma herkend, meer specifiek het land van de X familie, hun huizen en zelfs een kind van de X familie (over de X familie, zie hieronder).⁹⁷

Gevolgen voor de inwoners van Hizma

Door de bouw van de Muur zijn de grote steden Ramallah en Jeruzalem voor de bewoners van Hizma slecht toegankelijk. Dit heeft verschillende gevolgen.

De vrije beweging van de dorpingen is in grote mate beperkt. Er zijn speciale vergunningen nodig om het ‘checkpoint’ te passeren. Deze worden echter nauwelijks afgegeven. Doordat Hizma ingeklemd is tussen de vijf nederzettingen, de ‘outpost’ en de Muur en bovendien de bewoners van Hizma afhankelijk zijn van de militairen die de ‘check-

⁹¹ Militaire bevelen T/34/05 en T/36/05, genoemd in ARIJ en LRC ‘Hizma: A Palestinian Village between the Wall and the Settlements’ (21 maart 2005) (bijlage 34).

⁹² Zie: ARIJ en LRC ‘Hizma: A Palestinian Village between the Wall and the Settlements’ (21 maart 2005) (bijlage 34).

⁹³ Bij een dergelijke terminal is de controle vele malen strenger en kan ook iemand met de juiste papieren de doorgang geweigerd worden, zie: ARIJ en LRC ‘Israel announces the construction of a new Terminal on Hizma Village Lands’ (16 september 2006) (bijlage 35).

⁹⁴ Verklaring X (bijlage 32), p. 1.

⁹⁵ Verklaring X (bijlage 32), p. 1. Ook is de busverbinding tussen Hizma en Jeruzalem opgeheven.

⁹⁶ Zie de video stills uitzending Netwerk (3 juli 2006) 1-7 (bijlage 42).

⁹⁷ Verklaring X (bijlage 30), p. 9; Verklaring X (bijlage 31), p. 6; video stills uitzending Netwerk (3 juli 2006) 1-7 (bijlage 42).

points' beheersen,⁹⁸ staat het de bewoners van Hizma niet meer vrij te bepalen waar zij heen gaan.

De slechte bereikbaarheid van Jeruzalem en Ramallah heeft zeer nadelige gevolgen voor de inwoners van Hizma gehad.⁹⁹

In Hizma zelf zijn weinig voorzieningen op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg. Thans kunnen 600 schoolkinderen hun scholen niet meer bereiken en er is één slecht voorziene 'health care unit' voor alle 6.000 inwoners van Hizma.¹⁰⁰ Bovendien kunnen de bewoners van Hizma sinds de bouw van de Muur nauwelijks de oude stad van Jeruzalem bereiken. Hier ligt een van de belangrijkste plaatsen voor hun geloofsbelijdenis: de rotskoepel met de daarnaast gelegen Al-Aqsamoskee.¹⁰¹ De bewoners zijn derhalve tevens beperkt in hun vrijheid van godsdienst.

Ook voor de werkgelegenheid heeft de Muur ernstige gevolgen. Het aantal inwoners van Hizma werkzaam in Jeruzalem nam na de bouw van de Muur drastisch af. Ook werd door de slechte bereikbaarheid van Jeruzalem – als afzetmarkt – de handel bemoeilijkt.¹⁰² De economische gevolgen voor Hizma waren groot: de gemiddelde inkomsten per persoon daalden met 70 procent.¹⁰³ Was in 2000 de werkloosheid in Hizma slechts 4 procent, nu is dat ruim vertienvoudigd.¹⁰⁴

Door de constructie van de Muur zijn weides en oude olijfbomen op het land van Hizma vernietigd; waterbronnen werden vernield.¹⁰⁵ Door de bouw van de Muur is een aantal van de gebieden, bestaande uit vruchtbare weidegrond van Hizma dat ten westen van de Muur ligt, afgesneden van het land van het dorp, in omvang tezamen 4.400 dunums (4,4

⁹⁸ Zie voor een kleine greep uit artikelen over de checkpoints: 'Hell on earth: Qalandia checkpoint' (2 mei 2002); 'A trip through the Qalandia checkpoint' (18 juni 2009); 'Checkpoint misery epitomizes a Mideast divide' (21 februari 2010) en UN Truth 'Yes, Qalandia Checkpoint is a scandal' (21 februari 2010) (**bijlage 36**).

⁹⁹ Zie de verklaring X (**bijlage 30**), p. 3; zie tevens: ARIJ en LRC 'Hizma Eclipsed by Segregation Wall' (26 augustus 2004) (37).

¹⁰⁰ Zie: ARIJ en LRC 'Israel announces the construction of a new Terminal on Hizma Village Lands' (16 september 2006) (**bijlage 35**).

¹⁰¹ Verklaring X (**bijlage 32**), p. 2.

¹⁰² Verklaring X (**bijlage 32**), pp. 1-2.

¹⁰³ Verklaring X (**bijlage 32**), p. 1; Verklaring X (**bijlage 30**), pp. 5-6; Verklaring X (**bijlage 31**), pp. 3-4.

¹⁰⁴ Zie: ARIJ en LRC 'Israel announces the construction of a new Terminal on Hizma Village Lands' (16 september 2006) (**bijlage 35**).

¹⁰⁵ Verklaring X (**bijlage 30**), p. 7 en 8.

km²).¹⁰⁶ Feitelijk zijn deze gebieden door Israël geannexeerd, en eigenen de nederzettingen Pizgat Za'ev, Neve Ya'acov en Pisgat Amir zich deze gebieden toe (zie ook figuur 4 hierboven).

Door de bouw van de Muur kunnen de dorpingen het dorp niet verder uitbreiden naar het westen.¹⁰⁷

Een bijzonder geval: X

Als gevolg van de plaatsing van de Muur en de aanleg van de rondweg zijn ongeveer tien families in Hizma ingesloten: aan drie kanten door de Muur, en aan één kant de weg.¹⁰⁸ Deze families behoren tot de X.¹⁰⁹

Dankzij een verzoekschrift ingediend door de getroffen families bij de Israëlische High Court, is de geplande Muur verplaatst van tussen hen en het dorp Hizma in, naar de achterkant van hun huis. Hierdoor valt hun huis aan de kant van Hizma en de Westelijke Jordanoever. Het land waar eerst de Muur gebouwd zou worden (dus aan de voorkant van hun huis), bleef echter in beslag genomen en is uiteindelijk gebruikt om de rondweg te bouwen.¹¹⁰

De ingesloten dorpingen mogen en kunnen de rondweg niet oversteken vanwege een hek dat er langs is geplaatst;¹¹¹ ze worden geacht 1.5 tot 2 km te lopen naar de dichtstbijzijnde oversteekplaats naar het dorp. De insluiting leidt tot gevaarlijke situaties: de kinderen van de familie steken de rondweg toch over door een gat in het hek. Twee kinderen zijn gewond geraakt door ongelukken die gebeurd zijn tijdens het overste-

¹⁰⁶ Verklaring X (bijlage 32), p. 2; Verklaring X (bijlage 30), p. 7; Verklaring X (bijlage 31), pp. 4-5. Zie tevens: ARIJ en LRC 'Hizma: A Palestinian Village between the Wall and the Settlements' (bijlage 34).

¹⁰⁷ Verklaring X (bijlage 30), p. 5; Verklaring X (bijlage 31), p. 3.

¹⁰⁸ Zie luchtfoto, gemarkeerd door Al Haq (bijlage 38); Verklaring X (bijlage 30), pp. 8-9; Verklaring X (bijlage 31), p. 5.

¹⁰⁹ Vanaf begin jaren tachtig ontvangt deze families bevelen van de bezetter tot inbeslagneming van land om plaats te maken voor de nederzetting Pizgat Zaev (zie verklaring X (bijlage 31), pp. 2-3). In 2004 ontving de familie wederom onteigeningsbevelen, dit maal van de gemeente Jeruzalem.

¹¹⁰ Zie de luchtfoto's van Hizma (bijlage 39) en de Hizma onteigeningsbevelen – 2 bevelen van de gemeente Jeruzalem (één gewaarmerkt) (bijlage 40) en bevel T/33/04 (bijlage 33). Bovendien is er land in beslag genomen om het nieuwe Hizma checkpoint te kunnen plaatsen,

¹¹¹ Dit hek en de onmogelijkheid erdoor te komen is duidelijk zichtbaar op de foto's opgenomen door ARIJ, bijlage bij ARIJ en LRC 'Israel announces the construction of a new Terminal on Hizma Village Lands' (16 september 2006) (bijlage 35). Op het bordje dat aan het hek is vastgemaakt staat dat het verboden is het hek te passeren.

ken.¹¹² Bovendien kan en mag de familie niet zelf over haar grond beschikken: ze mag niet bouwen op eigen land.¹¹³

Daarnaast zijn drie families aan de Westkant van de Muur komen te wonen, aan de rand van de nederzetting Pisgat Za'ev.¹¹⁴ Zij zijn volledig van het dorp Hizma en hun daar wonende familieleden afgesneden. Dit vormt een ernstige inbreuk op hun bewegingsvrijheid en familielevens.

Bruqin (Buruqin)

Bruqin is een Palestijns dorp gelegen op 13 kilometer ten westen van Salfit en 25 kilometer ten zuiden van Nablus. Bruqin valt onder de gemeente Salfit¹¹⁵ (zie figuur 5). Oorspronkelijk besloeg het grondgebied van Bruqin 25.000 dunums (25 km²),¹¹⁶ dat toebehoorde aan (de bewoners van) het dorp Bruqin.¹¹⁷ Het bebouwde gedeelte beslaat 1478 dunums (1,5 km²). Dit bebouwde gedeelte van Bruqin is geclassificeerd als 'area B', waarin het Palestijns gezag het burgerlijk bestuur uitoefent, maar de handhaving van de veiligheid in handen van Israël is. Van de overige delen van Bruqin is de helft 'area B' en de andere helft 'area C', dat wil zeggen onder volledig Israëliësch gezag.¹¹⁸ In Bruqin wonen ongeveer 3.500 Palestijnen.

¹¹² Verklaring X (bijlage 30), p. 9; Verklaring X (bijlage 31), pp. 4-6.

¹¹³ Verklaring X (bijlage 31), p. 3.

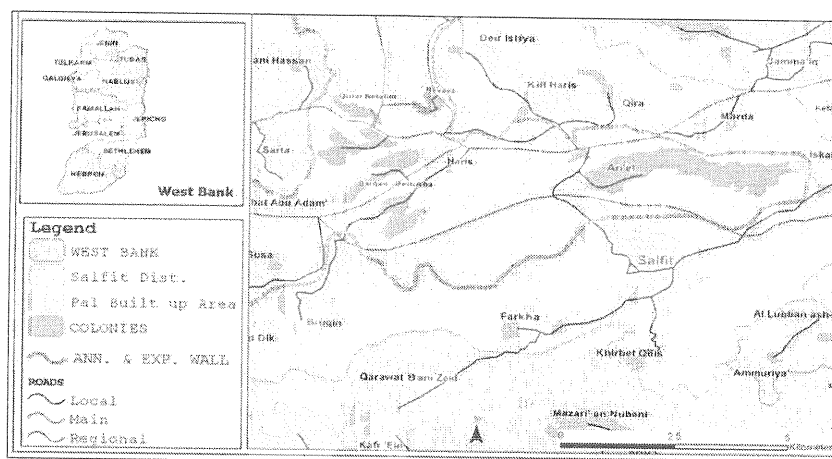
¹¹⁴ Zie het krantenartikel van Ynet 'Palestinian family "jailed" in its own home' (25 mei 2009), bijlage 41.

¹¹⁵ 'Salfit governorate'; zie ook verklaring X (6 januari 2010) (bijlage 43), p. 1.

¹¹⁶ Verklaring X (bijlage 43), p. 1.

¹¹⁷ Verklaring X (bijlage 43), p. 5: "However, according to British records of property tax paid in villages in the year 1935, which the municipality has a copy of, the area of Al-Haraiq and Dahr Al-Mashyad, where the industrial area is being expanded, is registered in the name of two clans, X, both of whom are families from this village. The land was not officially transferred to the heirs and remained registered under the name of the forefather. The reality is that 95% of village land is registered in that way, in the names of our grandfathers and great grandfathers. (...) [A]ll the official documents in the possession of the municipality prove that the areas of Al-Haraiq and Dahr Al-Mashyad are an integral part of the land belonging to the village of Burqin even if they had not been registered, especially because our parents used to cultivate all that area with grain and animal feed and used it for grazing until 1967. (...) The municipality has a book dating back to the British mandate period which records the land ownership. It contains a record of the name of the owner, the location of the land (not an exact location but the name accorded to the area) and the squared area of the land – both the area that is taxed and that is untaxed. (...) The land appears to have been inherited through the generations according to the Sharia system. As for who the land belongs to, it belongs to the clans of X and X of this village." Zie ook de militaire bevelen (bijlage 44).

¹¹⁸ Verklaring X (bijlage 43), p. 2.

Figuur 5 - Bruqin

Het land om het bebouwde gedeelte heen is rotsachtig en bergachtig en oorspronkelijk niet geschikt voor landbouw.¹¹⁹ Maar door de jaren heen plantten de bewoners van Bruqin op sommige plaatsen olijfbomen en werd in de bergachtige gebieden graan, tarwe, gerst en veevoer verbouwd. Landbouw en veehouderij waren de voornaamste inkomstenbronnen van de bewoners van Bruqin.¹²⁰ Na de bezetting van de Westelijke Jordaanoever door Israël in 1967 – toen Israël de arbeidsmarkt toegankelijk gemaakt had voor Palestijnen – gingen de inwoners van Bruqin als arbeiders aan de Israëlische zijde van de ‘Green Line’ (Israël) werken.¹²¹ Het werk in Israël bracht veel meer geld op.¹²²

De nederzettingen: confiscatie en schending mensenrechten

Toen de Westelijke Jordaanoever door Israël bezet werd, begon de Israëlische overheid door middel van militaire bevelen noordelijk gelegen delen van het land van Bruqin in beslag te nemen. Op deze in beslag genomen delen is een van de - inmiddels - grootste Israëlische nederzettingen gebouwd: Ariel (1978), waar volgens de meest recente cijfers ongeveer 17.000 kolonisten wonen. In figuur 5 is Ariel in blauw aangegeven.¹²³

¹¹⁹ Verklaring X (bijlage 43), p. 2.

¹²⁰ Verklaring X (bijlage 43), p. 2.

¹²¹ Verklaring X (bijlage 43), p. 2.

¹²² Na de tweede intifada (Palestijnse opstand) die in 2000 begonnen was, werd de Muur gebouwd. De Muur is tevens zichtbaar in figuur 5. Als gevolg hiervan verloren diegenen uit het dorp die in Israël werkten hun baan. Zie Verklaring X (bijlage 43), p. 2. Thans is de werkeloosheid in het dorp Bruqin rond de 60%, verklaring X (bijlage 43), p. 2.

¹²³ Het is daarin bovendien duidelijk zichtbaar dat de Muur een groot deel van de Westelijke Jordaanoever toeigent, zodat Ariel – ondanks haar ligging diep in de Westelijke Jordaanoever – toch aan de westkant van de Muur terechtkomt. Ten behoeve van deze nederzetting zijn ook grote delen van de andere omliggende dorpen onteigend. Volgens de website van de nederzetting: “In 1978, with the approval of the Israeli government, 40 families, led by Ron Nachman,

In 1986 werden nog eens 350 dunums (0,35 km²) landbouwgrond van Bruqin in beslag genomen voor de bouw van de nederzetting ‘Ariel West’.¹²⁴ ‘Ariel West’ is een industriële zone, in figuur 5 het dichtst bij Bruqin gelegen blauwe gebied.¹²⁵ Het internet-adres van de nederzetting Ariel schrijft over ‘Ariel West’:

“On Ariel’s western border stands a large, modern industrial area with over 110 diversified industries. An additional industrial park, ‘Ariel West’ is currently being developed on 200 acres of land. This new park will house 60 plants and factories and provide employment for hundreds of residents of Ariel and the region.”¹²⁶

De bewoners van Bruqin zijn niet op de hoogte van het bestaan van enige militaire bevelen of onteigeningsbevelen van het in beslag genomen land. De bulldozers verschenen zonder aankondiging op het land van Bruqin. De bulldozers begonnen het land van Bruqin af te graven. Ongeveer 100 bewoners van Bruqin en andere Palestijnse dorpen uit de omgeving hebben geprobeerd de bulldozers te stoppen.¹²⁷ Enkele leden van het plaatselijke bestuur van Bruqin zijn vervolgens tijdens een inspectie van het in beslag genomen gebied, gearresteerd en enkele uren op een militaire basis in de buurt vastgehouden.¹²⁸

Rond 1997 zijn in Ariel West de eerste fabrieken gebouwd. Het gebied werd herbenoemd: “Industrial Ariel” of “Ariel Gardens” zoals de plaatselijke bewoners het noemden, of het ‘Industrial Area of Western Ariel’ zoals het Engelse plakkaat dat boven de ingang van het hoofdcomplex was bevestigd, het noemt. Er werden toen vijf fabrieken

took up residence on top of the rocky and barren hill that would become the City of Ariel. Living conditions were difficult but these modern day pioneers understood the need to establish a Jewish presence in this vital strategic area.”, De nederzetting Ariel over ‘Ariel West’ (bijlage 45). In de daaropvolgende jaren werden – ook op delen van het land in het noorden van Bruqin – nog twee nederzettingen en een ‘outpost settlement’ gebouwd, tevens zichtbaar in figuur 5. De delen van het land – ongeveer 700 dunums (0,7 km²) – die door de nederzettingen en weg nummer 446 van Bruqin worden afgesloten, mogen niet meer vrij door de bewoners betreden worden. Slechts na toestemming van de Israëliëse contactpersoon mogen de bewoners in het olijvenseizoen (in het late najaar) het land betreden om het te onderhouden. De toestemming wordt overigens lang niet altijd gegeven, Verklaring X (bijlage 43), p. 3.

¹²⁴ Verklaring X (bijlage 43), p. 2.

¹²⁵ Al-Haq foto van Ariel West (bijlage 47), 3 luchtfoto’s van Ariel West (bijlage 48), een kaarten met de grenzen van Bruqin (bijlage 49) en de luchtfoto van het industriële gebied Ariel West, gemarkeerd door X: “It shows the two factories that were built to begin with over our land. I have marked them with an X to point them out. I have marked the area where the industrial complex is being expanded with a Y” (bijlage 50).

¹²⁶ De nederzetting Ariel over ‘Ariel West’ (bijlage 45).

¹²⁷ Verklaring X (6 januari 2010) (bijlage 46), p. 1.

¹²⁸ Verklaring X (bijlage 46), p. 1; verklaring X (bijlage 43), p. 4.

gebouwd, op een gebied van ongeveer 80 dunums. Twee van deze fabrieken zijn gebouwd op het land van Bruqin.¹²⁹

In 2008, werd dit industriële gebied uitgebreid. De bulldozers vernielden grote delen van het land van Bruqin. Op dit moment zijn ze nog steeds bezig met het platwalsen van het land en het bouwen van fabrieken.¹³⁰ Het aantal fabrieken dat inmiddels gebouwd is, is ongeveer 28. Daarvan zijn er over de afgelopen jaren 21 geopend, terwijl de andere 7 nog onder constructie zijn.¹³¹ Niemand woont in het industriegebied Ariel West. Het gebied dient ter ondersteuning en uitbreiding van de nederzetting Ariel. De bedrijven in Ariel West betalen belasting direct aan Ariel.

Riwal

Op 27 juli 2009 werd een hoogwerker van Riwal Israël gebruikt om een gebouw in 'Aerial West' te bouwen.¹³² Op 9 september 2009 is wederom een hoogwerker van Riwal gebruikt bij het bouwen van een gebouw in de nederzetting 'Ariel West'.¹³³ Door deel te nemen aan het bouwen van delen van de nederzetting 'Ariel West', draagt Riwal bij aan het vernietigen van eigendom van de inwoners van Bruqin, het beperken van hun bewegingsvrijheid en het overbrengen van Israëlische burgers naar bezet gebied.

Gevolgen van de bouw van de nederzetting voor de inwoners van Bruqin

Door de inbeslagname van grote delen van het land van (de bewoners van) Bruqin en het platwalsen van alles wat op dat land aanwezig was om het bouwen van fabrieken en gebouwen mogelijk te maken, zijn die stukken land vernietigd en niet meer bruikbaar door de oorspronkelijke eigenaren. In totaal zijn er 300 dunums (0,3 km²) land van het dorp, die normaal gebruikt werden om vee te laten grazen, weggenomen voor de bouw ten behoeve van de Israëlische kolonisten. Dit land was tevens bestemd om toekomstige

¹²⁹ Verklaring X (bijlage 43), p. 3; verklaring X (bijlage 46), p. 2; zie ook de luchtfoto gemarkeerd door X (bijlage 50), van het industriële gebied Ariel West: "It shows the two factories that were built to begin with over our land. I have marked them with an X to point them out. I have marked the area where the industrial complex is being expanded with a Y." De drie andere fabrieken zijn gebouwd op het land van de bewoner van Haris (verklaring X (bijlage 43), p. 3; verklaring X (bijlage 46), p. 2.

¹³⁰ Verklaring X (bijlage 43), p. 3; verklaring X (bijlage 46), p. 2.

¹³¹ Verklaring X (bijlage 43), p. 3.

¹³² Zie foto's 1-8 en de getuigenis daarover (bijlage 51), genomen door Merav Amir, een lid van het Israëlische onderzoeksteam 'Who Profits'. Zie ook Simone Korkus, *De Groene Amsterdammer* (7 oktober 2009) (bijlage 59).

¹³³ Zie foto's 9-16 (bijlage 51) genomen door Dalit, een lid van het Israëlische onderzoeksteam 'Who Profits', vanaf Point A.

uitbreiding van het dorp te faciliteren,¹³⁴ wat hierdoor onmogelijk is gemaakt. De bewoners van Bruqin kunnen derhalve niet meer over hun grond beschikken.¹³⁵

Hoewel er geen hek om het industriële gebied is geplaatst, mogen de bewoners het land niet betreden. Wanneer ze hier een poging toe ondernemen, worden ze weggestuurd.¹³⁶

Tevens blijft 'Ariel West' uitbreiden, steeds verder in de richting van het dorp en op het grondgebied van Bruqin. De grote nederzetting Ariel trekt steeds meer bewoners aan, waardoor meer werkgelegenheid en (levens-)middelen voor de kolonisten moeten worden gecreëerd. Dit uitbreiden van Ariel West geschiedt door het platwalsen en direct bebouwen van steeds een nieuw stukje grond.

Misdrijven in de zin van de WIM

De feiten zoals hierboven weergegeven, waaraan Riwal een verwijtbare bijdrage heeft geleverd, zijn aan te merken als oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid in de zin van de Wet Internationale Misdrijven (WIM). Ter toelichting op oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid dient het navolgende.

De strafrechtelijke verwijtbaarheid van de bijdrage die Riwal aan deze misdrijven heeft geleverd, komt in de daarop volgende paragraaf aan de orde.

Oorlogsmisdrijven

Artikel 5 van de WIM stelt oorlogsmisdrijven in een internationaal gewapend conflict strafbaar, wanneer deze gepleegd worden tegen zogenaamde beschermde personen. Dit artikel strekt ter bescherming van personen, organisaties en goederen die niet bij de vijandelikheden betrokken zijn. Ook rechtspersonen kunnen oorlogsmisdrijven (mede-)plegen.

De bezetting door Israël van de Palestijnse gebieden moet worden aangemerkt als een internationaal gewapend conflict in de zin van de Vierde Geneefse Conventie en de Palestijnen zijn beschermde personen in de zin van dit verdrag. Het Internationaal Gerechtshof heeft bepaald:

¹³⁴ Verklaring X (bijlage 43), p. 3.

¹³⁵ Een bedoeïenen familie uit Yata, die in die gebieden woonde die door Ariel West zijn opgeslokt, werden uit hun huizen verdreven aangezien al hun eigendommen door de bulldozers weggevaagd werden. Verklaring X (bijlage 43), p. 3; verklaring X (bijlage 46), p. 2.

“In view of the foregoing, the Court considers that the Fourth Geneva Convention is applicable in any occupied territory in the event of an armed conflict arising between two or more High Contracting Parties. Israel and Jordan were parties to that Convention when the 1967 armed conflict broke out. The Court accordingly finds that the Convention is applicable in the Palestinian territories which before the conflict lay to the east of the Green Line and which, during that conflict, were occupied by Israel, there being no need for any enquiry into the precise prior status of those territories.”¹³⁷

De hierboven omschreven feiten zijn te kwalificeren als ‘grootschalige opzettelijke en wederrechtelijke vernietiging en toe-eigening van goederen zonder militaire noodzaak’ begaan tijdens een internationaal gewapend conflict tegen beschermde personen in de zin van artikel 5(1)(d) WIM.¹³⁸ Het Internationaal Gerechtshof heeft in zijn ‘Advisory Opinion’ bepaald dat door de bouw door Israël van de Muur en de nederzettingen in de bezette Palestijnse gebieden, de Israëlische bezetter inbreuk heeft gemaakt op artikel 53 van de Vierde Geneefse Conventie, het verbod op het vernielen van goederen. Schending van artikel 53 Vierde Geneefse Conventie (verbod op het vernielen van goederen, tenzij volstrekt noodzakelijk voor militaire doeleinden) is strafbaar gesteld in artikel 147 van de Vierde Geneefse Conventie (dat de “grave breaches” van de Conventie vaststelt). Artikel 5(1)(d) WIM is gebaseerd op artikel 147 van Vierde Geneefse Conventie.

Uit de Geneefse Conventies blijkt dat twee soorten goederen beschermd worden:

1. real or personal property in occupied territory, belonging individually or collectively to private persons, or to the State, or to other public authorities, or to social or cooperative organisations (except where such destruction is rendered absolutely necessary by military operations).¹³⁹

De vernietiging moet opzettelijk en grootschalig zijn. De langdurige voorbereiding van de bouw van de muur, wat volgens het Israëlische ministerie van Defensie “the biggest infrastructure project in Israel”, is¹⁴⁰, de uitgevaardigde onteigeningsbevelen, alsmede het voorzetten van de onrechtmatige bouw na de veroordeling door het Internationaal Gerechtshof van de muur en nederzettingen in juli 2004, duiden zonder twijfel op opzet

¹³⁶ Wanneer de bewoners protesteren tegen de bezetting, inbeslagname en vernietiging van hun eigendommen, wordt dit protest in de kiem gesmoord. De vrijheid van vreedig protest en meningsuiting van de bewoners van Bruqin wordt door dergelijke acties in grote mate beperkt.

¹³⁷ IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 101.

¹³⁸ Artikel 5 (1)(d) is gebaseerd op artikel 147 van de Vierde Geneefse Conventie.

¹³⁹ Artikel 53 van de vierde Geneefse Conventie (1949).

¹⁴⁰ Het Israëlische Ministerie van Defensie over de Muur (bijlage 9).

van Israëlische zijde. Dat deze vernietiging bovendien grootschalig is, mag genoegzaam blijken uit de lengte van de muur en het aantal Palestijnen dat hierdoor geraakt wordt.¹⁴¹

In de militaire onteigeningsbevelen¹⁴² wijst Israël op de militaire noodzaak van de onteigening. Het Internationaal Gerechtshof heeft evenwel geoordeeld dat de vernietiging van de eigendommen van de Palestijnen ten gevolge van de bouw van de Muur niet genoodzaakt was door militaire operaties.¹⁴³

Daarnaast zijn de hierboven omschreven feiten te kwalificeren als ‘rechtstreekse of indirecte verplaatsingen door de bezettende mogendheid van delen van haar eigen burgerbevolking naar het bezette grondgebied’ (artikel 5, lid 5 sub d Vierde Geneefse Conventie).¹⁴⁴ In het bijzonder de uitbreiding van nederzetting Ariel en Ariel West nabij Bruqin is een misdrijf in de zin van deze bepaling. Het Internationaal Gerechtshof heeft bepaald dat door de bouw van de nederzettingen en de Muur de Israëlische bezetter inbreuk maakt op artikel 49 van de Vierde Geneefse Conventie, inhoudende een verbod op overbrenging van de eigen bevolking van Israël als bezetter naar het bezette Palestijnse gebied,¹⁴⁵ Opzettelijke schending van artikel 49 Vierde Geneefse Conventie is strafbaar gesteld in artikel 85 lid 4(a) van het Eerste Aanvullende Protocol van 1977, op welke bepaling artikel 5, lid 5 sub d WIM is gebaseerd.

Misdrijven tegen de menselijkheid

De verweten handelingen van Riwal zijn daarnaast aan te merken als misdrijven tegen de menselijkheid strafbaar gesteld in artikel 4 WIM. Dit artikel biedt bescherming tegen structurele aantastingen en miskennis van essentiële aspecten van de menselijkheid van anderen. Het is mogelijk dat een rechtspersoon misdrijven tegen de menselijkheid pleegt.

¹⁴¹ De gevolgen van de Muur voor de Palestijnse bevolking zijn door het Internationaal Gerechtshof in zijn ‘Advisory Opinion’ van 2004 als volgt weergegeven: “On the basis of that route, approximately 975 square kilometres (or 16.6 per cent of the West Bank) would, according to the report of the Secretary-General, lie between the Green Line and the wall. This area is stated to be home to 237,000 Palestinians. If the full wall were completed as planned, another 160,000 Palestinians would live in almost completely encircled communities, described as enclaves in the report.” IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 84.

¹⁴² Zie bijvoorbeeld de militaire bevelen T33/04 (bijlage 33), T/210/05 (bijlage 20) en T/201/05 (bijlage 21).

¹⁴³ *Wall case* (bijlage 8), para. 135.

¹⁴⁴ Zie IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 120. De VN Veiligheidsraad heeft het overbrengen door Israël van zijn eigen bevolking naar bezet Palestijns Gebied aangemerkt als een “flagrant violation” van de Vierde Geneefse Conventie, idem.

¹⁴⁵ Artikel 49 (6) van de Vierde Geneefse Conventie: “The Occupying Power shall not deport or transfer parts of its own civilian population into the territories it occupies”.

De handelingen waaraan Riwal een verwijtbare bijdrage heeft geleverd, voldoen aan alle cumulatieve bestanddelen om ingevolge artikel 4 WIM in het algemeen als misdrijven tegen de menselijkheid te kunnen worden gekwalificeerd.

De verweten handelingen zijn onderdeel van een wijdverbreide en stelselmatige aanval gericht tegen een burgerbevolking.¹⁴⁶ De wijze van optreden omvat het meermalen plegen van handelingen tegen de Palestijnse burgerbevolking ter uitvoering of voortzetting van het beleid van Israël, dat het plegen van een dergelijke aanval tot doel heeft. De aanval is omvangrijk en heeft vergaande gevolgen voor Palestijnse burgers. Een indicatie daarvan is onder andere het aantal slachtoffers onder de Palestijnse burgerbevolking. Daarnaast is er van Israëlische zijde duidelijk sprake van een patroon of methodisch plan.¹⁴⁷

De verweten misdrijven tegen de menselijkheid zijn te brengen onder artikel 4 lid 1 sub h WIM (vervolging) juncto artikel 4 lid 1 sub j WIM (apartheid).

Vervolging

Het bouwen van de Muur en de nederzetting nabij Bruqin is aan te merken als vervolging in de zin van art. 4 lid 1 sub h WIM.

Deze handelingen zijn gericht tegen een identificeerbare groep, namelijk de Palestijnse bevolking. De Palestijnen onderscheiden zich van de Israëlische bevolking op grond van ras, nationaliteit en culturele en godsdienstige gronden.

Op grond van hun identiteit worden de Palestijnen opzettelijk en in ernstige mate fundamentele rechten ontnomen, in strijd met het internationaal recht, zoals blijkt uit deze

¹⁴⁶ In de Statement gemaakt door John Dugard, Speciale Rapporteur voor de mensenrechten in de Bezette Palestijnse gebieden, van 28 oktober 2004 (Statement Mr. John Dugard, Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied by Israel since 1967, 59th Session of the General assembly, Third Committee, Item 105 (c), New York, 28 October 2004) en in zijn rapport van 21 januari 2008 (General Assembly A/HRC/7/17, Human Rights situation in Palestine and other occupied Arab territories, 21 January 2008, par. 3, 35, 54) benoemd Dugard het handelen van Israël jegens de Palestijnse bevolking als systematisch en wijdverspreid.

¹⁴⁷ Report Dugard (bijlage 12), para. 57: "Moreover Israel has systematically violated peremptory norms of international law in the OPT, ranging from the denial of self determination to serious crimes against humanity." Zie ook Matthew Lipmann, 'The New Terrorism and International Law', p. 305 (bijlage 52): "The Israelis have joined the Palestinians in a cycle of revenge which has led Israel to resort to various understandable, but questionable tactics. (...) The Israelis also have attempted to impede suicide bombers by building a fence between the West Bank and Israel. At times, this has led to accusations that the Israelis, themselves, have committed crimes against humanity and war crimes."

aangifte alsmede uit de uitspraak van het Internationale Gerechtshof.¹⁴⁸ Onder geschonden fundamentele rechten vallen behalve de rechten die onder alle omstandigheden geacht worden te gelden (*notstandsfest*),¹⁴⁹ ook andere rechten, indien de schending even ernstig is als de schending van andere misdrijven tegen de menselijkheid.¹⁵⁰ Of een bepaalde schending even ernstig is als de andere misdrijven genoemd in artikel 4 lid 1 van de WIM, moet niet bekeken worden in het licht van een geïsoleerd incident, maar op grond van de serie van handelingen waar dit incident deel van uitmaakt. Het is de gehele vervolging die even ernstig moet zijn als de misdaden genoemd in lid 1.¹⁵¹ Dit enkele incident, of de aaneenschakeling van incidenten die samen de vervolging opleveren, moet vervolgens een inbreuk op een fundamenteel recht onder internationaal gewoontef of verdragenrecht opleveren.¹⁵² Onder deze inbreuken vallen naast inbreuken op de rechten die bescherming bieden tegen fysieke en mentale aantastingen, ook inbreuken die minder ernstig lijken, zoals inbreuken op eigendomsrechten.¹⁵³ Hierbij is van belang dat de slachtoffers zijn geselecteerd op grond van discriminatoire overwegingen;¹⁵⁴ dat

¹⁴⁸ Overigens moet hier worden opgemerkt dat vervolging niet alleen tegen de hele groep, maar ook tegen enkele individuen – die de identiteit van de groep bezitten – gericht kan zijn, zie M. Boot, *‘Genocide, Crimes against Humanity and War Crimes’* (Antwerpen, 2002), p. 523 (bijlage 53): “persecution concerns the deprivation of fundamental rights and, in general, individuals are subjects of these rights. Furthermore, case law of the Ad Hoc Tribunals shows that the crime of persecution covers conduct against both individuals and groups, whereby the emphasis is put on the notion that a group consists of individual members.”

¹⁴⁹ Zoals het recht op leven, vrijheid van marteling, slavernij en godsdienst (Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 28 337, nr. 3, p. 42 (bijlage 54)).

¹⁵⁰ Tweede Kamer (bijlage 54). Verwezen wordt naar o.a. Judgement, *Prosecutor v. Kvočka, Kos, Radic, Zigic and Prcać*, Case No. IT-98–30/1-T, T. Ch. I, 2 nov. 2001 en Judgement, *Prosecutor v. Kordić and Cerkez*, Case No. IT-95–14/2-T, T. Ch. III, 26 feb. 2001.

¹⁵¹ *Prosecutor v. Dragan Nikolić*, Trial Chamber (18 december 2003) (bijlage 55), para. 110: “The Trial Chamber reiterates what is stated in *Stakić*: (...) When considering whether acts or omissions satisfy this threshold, they should not be considered in isolation, but in their context and with consideration to their cumulative effect. An act which may not appear comparable to the other acts enumerated in Article 5 might reach the required level of gravity if it had, or was likely to have, an effect similar to that of the other acts because of the context in which it was undertaken.”

¹⁵² *Prosecutor v. Kordić and Cerkez*, Appeals Chamber (17 december 2004), para. 103 (bijlage 57): “it must be demonstrated that the acts underlying the crime of persecutions constituted a crime against humanity in customary international law or international treaty law at the time the accused is alleged to have committed the offence. As stated above, these acts must constitute a denial of or infringement upon a fundamental right laid down in international customary or treaty law; not every act, if committed with the requisite discriminatory intent, amounts to persecutions as a crime against humanity.” Verwezen wordt in deze uitspraak naar *Prosecutor v. Blaskić* Appeals Chamber (29 juli 2004), para. 139 (bijlage 56).

¹⁵³ *Prosecutor v. Simic, Tadic and Zaric*, Trial Chamber (17 oktober 2003) (bijlage 58), para. 50: “The persecutory act(s) or omission(s) may encompass physical or mental harm, infringements upon personal freedom, as well as acts that appear less serious, such as those targeting property, provided that the victimised persons were specially selected or discriminated on political, racial or religious grounds.”

¹⁵⁴ *Prosecutor v. Simic, Tadic and Zaric*, Trial Chamber (17 oktober 2003), para. 50 (bijlage 58).

de vernieling omvangrijk en vergaand is¹⁵⁵ en dat de vernieling persoonlijke eigendommen treft.¹⁵⁶

De vervolging staat in verband met de hiervoor uiteengezette oorlogsmisdrijven alsmede met het misdrijf apartheid. Over dit laatste misdrijf het volgende.

Apartheid

De bouw van de muur en de nederzettingen zijn naar de mening van cliënte ook aan te merken als apartheid in de zin van artikel 4 lid 1 sub j WIM.

Art. 1 lid 1 sub g WIM omschrijft apartheid als: onmenselijke handelingen van een vergelijkbare aard als de in artikel 4, eerste lid, bedoelde handelingen, gepleegd in het kader van een geïnstitutionaliseerd regime van systematische onderdrukking en overheersing door een groep van een bepaald ras van een of meer groepen van een ander ras en begaan met de opzet dat regime in stand te houden.

In artikel 7 lid 2 sub (h) van het Statuut van het Internationaal Strafhof, waarop de WIM is gebaseerd, is apartheid beschreven als:

‘The crime of apartheid’ means inhumane acts of a character similar to those referred to in paragraph 1, committed in the context of an institutionalized regime of systematic oppression and domination by one racial group over any other racial group or groups and committed with the intention of maintaining that regime.’

De omschrijving van apartheid in de WIM is derhalve een letterlijke overname van artikel 7 lid 2 sub h Statuut van het Internationaal Strafhof. Het verbod op apartheid is gewoonterecht.¹⁵⁷

¹⁵⁵ *Prosecutor v. Blaskic*, Appeals Chamber (29 juli 2004), para. 146 (bijlage 56).

¹⁵⁶ *Prosecutor v. Blaskic*, Appeals Chamber (29 juli 2004), para. 146 (bijlage 56).

¹⁵⁷ Dit is bevestigd in de memorie van toelichting van de WIM, MvT, *Regels met betrekking tot ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (wet internationale misdrijven)*, Kamerstukken II 2001/02., 28, 337, nr. 3, p. 6. Daarnaast is dit te herleiden tot de herhaaldelijke inspanningen van de VN gericht op de uitbannen van rassendiscriminatie in het algemeen. Daarnaast wordt apartheid in verschillende VN resoluties (Resolution 2202 (XXI) of 16 december 1966, The policies of apartheid of Government of the Republic of South Africa, par. 1) en internationale verdragen (oa: Verdrag ter eliminatie van alle vormen van rassendiscriminatie (art. 3), Aanvullend Protocol I van 1977 (art. 85 (4) (C)) veroordeeld. Zie VN, Audiovisual Library of International Law: International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid’, beschikbaar op <http://untreaty.un.org/cod/avl/ha/cspca/cspca.html> <laatst bezocht op 15 maart 2010>.

Volgens artikel 2 van de Apartheid Conventie (1973) is er sprake van apartheid wanneer dit wordt uitgevoerd ‘for the purpose of establishing and maintaining domination by one racial group of persons over any other racial group of persons and systematically oppressing them’.¹⁵⁸ Deze formulering is te vergelijken met de formulering gebruikt in het Statuut van het Internationaal Strafhof. Het Statuut van het Internationaal Strafhof en de Apartheid Conventie (1973) leggen beide de nadruk op het systematische en geïnstitutionaliseerde en onderdrukkende karakter van de discriminatie dat ten grondslag ligt aan apartheid.¹⁵⁹ Volgens Boot is de definitie van apartheid in het Statuut van het Internationaal Strafhof geïnspireerd op de omschrijving in de Apartheid Conventie (1973) en andere internationale instrumenten betreffende apartheid.¹⁶⁰ Daarnaast dient de Nederlandse rechter voor de invulling van de delictsbestanddelen (objectieve en subjectieve) en voor het trekken van de grenzen van strafrechtelijke aansprakelijkheid zich te oriënteren op het internationale recht.¹⁶¹ Artikel 2 van de Apartheid Conventie (1973) kan derhalve als leidraad dienen bij de interpretatie van het misdrijf apartheid onder de WIM.

De Speciale Rapporteur met betrekking tot de mensenrechtensituatie in de sinds 1967 bezette Palestijnse gebieden, John Dugard, overweegt in zijn Rapport van januari 2007 dat de handelingen van Israël jegens de Palestijnse bevolking als apartheid in de zin van de Apartheid Conventie (1973) zijn aan te merken. Hij schrijft:

Article 1 of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination of 1966 defines “racial discrimination” as meaning “any distinction, exclusion, restriction preference based on race, colour, descent, or national or ethnic origin which has the purpose or effect of nullifying or impairing the recognition, enjoyment or exercise, on an equal footing, of human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural or any other field of public life”. This convention only requires States to prohibit and eliminate racial discrimination. Another convention, the

¹⁵⁸ *Article II Apartheid Convention.* ‘For the purpose of the present Convention, the term “the crime of apartheid”, which shall include similar policies and practices of racial segregation and discrimination as practised in southern Africa, shall apply to the following inhuman acts committed for the purpose of establishing and maintaining domination by one racial group of persons over any other racial group of persons and systematically oppressing them...’

¹⁵⁹ Human Sciences Research Council, *Occupation, Colonialism, Apartheid?; a re-assessment of Israel’s practices in the occupied Palestinian territories under international law*, Kaapstad, mei 2009, p. 49.

¹⁶⁰ M. Boot, *Genocide, Crimes against Humanity and War Crimes* (Antwerpen, 2002), p. 528-529 (bijlage 53).

¹⁶¹ MvT, *Regels met betrekking tot ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (wet internationale misdrijven)*, Kamerstukken II 2001/02, 28, 337, nr. 3, p. 5.

International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid of 1973, goes further and criminalizes practices of racial segregation and discrimination that, inter alia, involve the infliction on members of a racial group of serious bodily or mental harm, inhuman or degrading treatment, arbitrary arrest or the deliberate creation of conditions preventing the full development of a racial group by denying to such a group basic human rights and freedoms, including the right to freedom of movement, when such acts are committed “for the purpose of establishing and maintaining domination by one racial group of persons over any other racial group of persons and systematically oppressing them”.

Israel vehemently denies the application of these Conventions to its laws and practices in the Occupied Palestinian Territory. Despite this denial, it is difficult to resist the conclusion that many of Israel’s laws and practices violate the 1966 Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. Israelis are entitled to enter the closed zone between the Wall and the Green Line without permits while Palestinians require permits to enter the closed zone; house demolitions in the West Bank and East Jerusalem are carried out in a manner that discriminates against Palestinians; throughout the West Bank, and particularly in Hebron, settlers are given preferential treatment over Palestinians in respect of movement (major roads are reserved exclusively for settlers), building rights and army protection; and the laws governing family reunification (...) unashamedly discriminate against Palestinians. It is less certain that the International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid is violated. The IDF inflicts serious bodily and mental harm on Palestinians, both in Gaza (...) and the West Bank (...); over 700 Palestinians are held without trial (...); prisoners are subjected to inhuman and degrading treatment (...); and Palestinians throughout the OPT are denied freedom of movement (...). Can it seriously be denied that the purpose of such action is to establish and maintain domination by one racial group (Jews) over another racial group (Palestinians) and systematically oppressing them? Israel denies that this is its intention or purpose. But such an intention or purpose may be inferred from the actions described in this report.¹⁶²

De Speciale Rapporteur noemt specifiek enkele feiten die ook in deze aangifte voorkomen. Er is sprake van systematische discriminatie door de ene bevolkingsgroep dingen toe te staan, die de andere bevolkingsgroep ontzegd worden. Het land van de Palestijnse bevolking in Al Khader/Hizma/Bruqin wordt geconfisqueerd om Israëlische nederzettingen te kunnen integreren in Israëlisch grondgebied, zodat in deze nederzettingen Joodse burgers in Israël kunnen wonen.

¹⁶² Rapport Dugard (bijlage 12), par. 50.

Volgens het rapport van 12 juni 2002 van de Speciale Rapporteur voor adequate huisvesting, Mr. Miloon Kothari, bevestigt en stabiliseert Israël haar bezetting door haar handelen gericht op het vernietigen van de leefomstandigheden van de Palestijnse bevolking (oa vernietiging van huizen, landonteigening, bouw van nederzettingen en bouw van infrastructuur gericht op het afschermen van de Palestijnse gebieden).¹⁶³ Hieruit kan worden geconcludeerd dat Israël het oogmerk heeft haar regime in stand te houden. Daarnaast functioneren de Joodse en Palestijnse identiteiten in de Bezette Palestijnse gebieden als identificatie van ras onder de Apartheid Conventie.

Cliënte concludeert dat de misdrijven waarvan zij aangifte doet tevens zijn aan te merken als apartheid in de zin van artikel 4 lid 1 sub j WIM.

Strafrechtelijke aansprakelijkheid van Riwal

Op grond van bovenstaande is de conclusie gerechtvaardigd dat er in de periode waarop deze aangifte betrekking heeft in Nederland en/of de Bezette Palestijnse Gebieden misdrijven onder de WIM zijn gepleegd en dat de in de inleidende paragrafen van deze brief genoemde (rechts)personen hieraan een strafrechtelijk verwijtbare bijdrage hebben geleverd.

Er zijn, met andere woorden, gereede aanwijzingen dat de in deze aangifte genoemde verdachten in de daartoe relevante periode betrokken zijn geweest bij de strafbare bouw van de Muur en de nederzettingen bij de dorpen Al-Khader, Hizma en Bruqin.

De precieze omvang van de betrokkenheid van genoemde (rechts)personen zal nader moeten worden onderzocht. Ook zal moeten worden onderzocht of naast de in deze aangifte genoemde verdachten nog andere (rechts)personen een relevante rol hebben gespeeld in het feitencomplex. Cliënte sluit de betrokkenheid van andere Nederlandse (rechts)personen, al dan niet behorende tot de Riwal groep, zeker niet uit.

Hoe dan ook staat vast dat bij de bouw van de Muur bij Al-Khader en Hizma en de nederzetting nabij Bruqin machines van Riwal zijn gebruikt. Er zijn bovendien goede redenen te veronderstellen dat Riwal *wist* dat machines van het bedrijf voor de gewraakte werkzaamheden werden ingezet.

¹⁶³ Economic and Social Council E/CN.4/2003/5/Add.1, *Report of the Special Rapporteur on adequate housing as a component of the right to an adequate standard of living*, 12 juni 2002, par. 79 (bijlage 53a).

Dat machines van Riwal voor de bouw in de Bezette Palestijnse Gebieden werden gebruikt, met medeweten van het bedrijf, blijkt niet alleen uit de hierboven aangehaalde getuigenverklaringen maar ook uit uitlatingen die in de relevante periode door of namens Riwal zijn gedaan.¹⁶⁴

Naar aanleiding van de hierboven al aangehaalde uitzending van Netwerk van 3 juli 2006,¹⁶⁵ een uitzending gewijd aan onder meer de bouw van de Muur bij Hizma, zijn destijds door het PvdA-kamerlid Koenders vragen gesteld aan de minister van Buitenlandse Zaken over de betrokkenheid van Riwal bij de bouw van de Muur. Over deze Kamervragen is vervolgens door verschillende media gerapporteerd, waarbij ook Riwal om commentaar werd gevraagd.

Zo liet een woordvoerder van Riwal, in reactie op vragen van RTV Rijnmond, op 7 juli 2006, het volgende weten:

“Riwal is een internationaal opererend en succesvol opererend bedrijf dat mobiele kranen en hoogwerkers verhuurt aan bedrijven als aannemers, installateurs, onderhoudsbedrijven en overheidsinstellingen. Dit is ook het geval in Israël waar wij met lokaal management en medewerkers sinds 2003 actief zijn. Aan een grote opdrachtgever verhuurt Riwal Israël op dit moment kranen voor de Israëlische afscheidingsmuur langs de Westelijke Jordaanoever. Dit is voor Riwal een commerciële opdracht die uitsluitend als zodanig is aangenomen en wordt uitgevoerd.”¹⁶⁶

Naar aanleiding van de in de Tweede Kamer gerezen vragen zocht de minister van Buitenlandse Zaken eind september 2006 contact met Riwal. Het bedrijf liet toen aan de minister weten:

“al zo’n 6 tot 8 weken geleden gestopt [te zijn] met het leveren van kranen aan het bouwproject”.¹⁶⁷

Uit deze verklaring blijkt dat Riwal op de hoogte was van het feit dat, in ieder geval tot in de zomer van 2006, machines van het bedrijf voor de bouw van de Muur en nederzettingen werden ingezet.¹⁶⁸ Van opzet op de gewraakte handelingen dient volgens cliënte dus te worden uitgegaan.¹⁶⁹

¹⁶⁴ Zie artikelen uit kranten en andere media over de bouwactiviteiten van Riwal (bijlage 60).

¹⁶⁵ Zie de video stills uitzending Netwerk (3 juli 2006) 1-7 (bijlage 42).

¹⁶⁶ Ook het ANP citeerde op 7 juli uit deze verklaring. Zie Profundo rapport (bijlage 4), p. 10.

¹⁶⁷ RTV Rijnmond, ‘Riwal stopt met bouw Israëlische muur’ (10 oktober 2006) (bijlage 61).

¹⁶⁸ Cliënte heeft echter het sterke vermoeden dat het bedrijf ook na de zomer van 2006 machines voor de bouw in de Bezette Palestijnse Gebieden heeft geleverd. Een jaar nadat Riwal had laten

Zoals boven reeds opgemerkt is nader onderzoek noodzakelijk naar de precieze omvang van de betrokkenheid van de verschillende in deze aangifte genoemde (rechts)personen bij de strafbare feiten. Dit nader onderzoek zal dan ook uitwijzen hoe deze betrokkenheid nader juridisch moet worden ingevuld; de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de verschillende betrokkenen zal nader moeten worden ingekleurd..

Met betrekking tot deze inkleuring merkt cliënte allereerst op dat op de WIM regels van het commune strafrecht van toepassing zijn, conform artikel 91 Sr.

Met betrekking tot de verschillende deelnemingsvormen dient de Nederlandse rechter dus in beginsel het commune Nederlandse strafrecht toe te passen. Onze deelnemingsbepalingen moeten echter in de internationale context worden geplaatst en zonodig nader door de rechter worden ingekleurd, onder meer aan de hand van de jurisprudentie van de internationale tribunalen.¹⁷⁰

Als er sprake is van een conflict tussen internationale en Nederlandse regels aangaande strafrechtelijke aansprakelijkheid, dan prevaleren eerstgenoemde regels.¹⁷¹ Deze situatie doet zich in de onderhavige zaak volgens cliënte overigens niet voor.

Het verhuren van machines ten behoeve van de strafbare bouw van de Muur en nederzettingen duidt op medeplichtigheid, een deelnemingsvorm waaraan naar Nederlands recht ook rechtspersonen zich kunnen schuldig maken. Cliënte kan en wil echter niet bij voorbaat uitsluiten dat de samenwerking met andere betrokkenen of verdachten zo nauw en bewust is geweest dat (ook) van medeplegen moet worden gesproken.

Lima Holding B.V. is in deze aangifte de centrale spil, want verantwoordelijk voor alle Israëlische activiteiten van Riwal. Lima Holding B.V. is via de andere in de aangifte

gestopt te zijn met het leveren van kranen, zag de minister van Buitenlandse Zaken opnieuw aanleiding het bedrijf opnieuw aan te spreken toen in juni 2007, uit onderzoek van de Israëlische mensenrechtenorganisatie B'Tselem, bleek dat Riwal nog steeds betrokken was bij de bouw van de muur, nu in het dorp Al Khader. Zie RTV Rijnmond, 'Minister Verhagen tikt Riwal op vingers' (11 november 2007) (**bijlage 62**).

¹⁶⁹ In of omstreeks 2007 schrijft Ris Maaskant, 'public relations' medewerker van Riwal in een email aan *Real News* dat noch Riwal-Israël noch Riwal Holding Group betrokken zijn bij de bouw of het onderhoud van de Muur, zie www.israel-academia-montor.com. De directeur van Riwal Israël, Tal Perri, erkent echter in september 2009 dat het mogelijk is dat Riwal kranen worden ingezet voor de bouw van het industriegebied Ariel West, een Israëlische nederzetting. Over de verantwoordelijkheid van Riwal voor de gevolgen van deze nederzetting voor de Palestijnen, stelt Perri dat Riwal: "geen controle [heeft] op het werk of de locatie. Het is mogelijk dat een aannemer Riwal-hoogwerkers gebruikt in Ariel. Je kunt ons vergelijken met een internationaal autoverhuur bedrijf, zie Simone Korkus, *De Groene Amsterdammer* (7 oktober 2009) (**bijlage 59**).

¹⁷⁰ Kamerstukken II, 2001/02, 28 337, nr. 3, p. 25 e.v.

¹⁷¹ Rechtbank 's-Gravenhage, 23 december 2005, LJN AU8685, para. 6.2.

genoemde holdings (ProDelta Investments B.V. en X volledig in handen van de in de aangifte genoemde natuurlijke personen: X en X.

Op grond van de in deze aangifte verstrekte informatie moet de conclusie worden getrokken dat er sterke aanwijzingen zijn dat de door Riwal aan de Muur en de nederzettingen verrichte werkzaamheden (of de daaraan geleverde bijdrage) redelijkerwijs aan de Nederlandse Holdings kunnen worden toegerekend. Deze werkzaamheden in de Bezette Palestijnse Gebieden lijken te zijn verricht in de sfeer van de Nederlandse rechtspersonen, in die zin dat sprake lijkt te zijn van werkzaamheden die kennelijk tot de normale bedrijfsvoering of –activiteiten van Riwal of de genoemde Holdings behoren.

Over de betrokkenheid van de natuurlijke personen, X en X, kan verder nog worden opgemerkt dat zij (kennelijk) maatregelen achterwege hebben gelaten om het gebruik van de machines voor de bouw te voorkomen, terwijl zij daartoe zeker bevoegd en redelijkerwijs ook gehouden waren. In de ogen van cliënte ontkomen X en X niet aan hun aansprakelijkheid als (feitelijk) leidinggevende (artikel 52 Sr.) of als medere (artikel 9 WIM), waarbij zij opgemerkt dat de bijzondere aansprakelijkheidsvorm van de meerderre niet alleen een opzet- maar ook een schuldvariant kent.

Zoals hierboven aangegeven is op 8 december 2009 de naam van Riwal Israël veranderd in Rom. Daarmee is Rom een Israëliisch bedrijf geworden. Voor deze aangifte is deze juridische verandering in de structuur van de Riwal in Israël echter niet relevant, nu de feitelijk leidinggevenden dezelfde personen zijn gebleven en overigens deze aangifte ziet op feiten begaan voor genoemde datum.

Het bedrijf dat in het feitencomplex een spilfunctie heeft vervuld, Lima Holding BV, bestaat overigens nog steeds.¹⁷² Zoals boven reeds gesteld, ligt om deze reden vervolging op grond van de WIM in de rede.

Rechtsmacht

De Nederlandse rechter heeft rechtsmacht om Lima Holding B.V. en de andere in deze aangifte genoemde (rechts)personen te berechten. De normadressaat van de WIM omvat niet slechts natuurlijke personen, maar ook rechtspersonen.

De *locus delicti* van de strafbare handelingen bevindt zich (deels) in Nederland, nu de ‘verdachte’ (rechts)personen in Nederland gevestigd zijn of daar wonen dan wel ver-

¹⁷² Uittreksel Kamer van Koophandel, 10 maart 2010 (bijlage 3).

blijven en de gewraakte feiten, zoals in deze aangifte geschetst, in Nederland of in de Nederlandse 'sfeer' van deze rechtspersonen zijn gepleegd.

Voor zover de pleegplaats van de strafbare handelingen neergelegd in deze aangifte zich buiten Nederland bevindt, geeft artikel 2 lid 1 sub a en c WIM de Nederlandse rechter extraterritoriale rechtsmacht ten aanzien van een "ieder die zich buiten Nederland schuldig maakt aan een van de in deze wet omschreven misdrijven, wanneer de verdachte zich in Nederland bevindt", en op "de Nederlander die zich buiten Nederland schuldig maakt aan een van de in deze wet omschreven misdrijven." Aangezien de (rechts)personen die onderwerp zijn van deze aangifte hun hoofdvestiging in Nederland hebben, dan wel verblijven of woonachtig zijn in Nederland, is aan deze voorwaarde van rechtsmacht voldaan.

De eis van dubbele strafbaarheid geldt niet voor de misdrijven beschreven in de WIM.¹⁷³

Haalbaarheid en opportuniteit

Het Internationale Hof van Justitie benadrukte in haar 'Advisory Opinion':

"Given the character and the importance of the rights and obligations involved, the Court is of the view that all States are under an obligation not to recognize the illegal situation resulting from the construction of the wall in the Occupied Palestinian Territory, including in and around East Jerusalem. They are also under an obligation not to render aid or assistance in maintaining the situation created by such construction."¹⁷⁴

Hieruit volgt dat ook Nederland verplicht is de wederrechtelijke situatie niet te erkennen en er niet aan bij te dragen.¹⁷⁵ Dit blijkt ook uit het standpunt dat minister Bot in de Tweede Kamer verkondigde:

¹⁷³ Aanwijzing Afdoening aangiften m.b.t. de strafbaarstellingen in de Wet internationale misdrijven (9 december 2003), p. 2.

¹⁷⁴ IGH *Wall case* (bijlage 8), para. 159.

¹⁷⁵ Dat 'Advisory opinions' van het Internationaal Gerechtshof niet bindend zijn, kan aan deze plicht niet afdoen. Thirlway, een autoriteit op het gebied van het Internationaal Gerechtshof, formuleert het als volgt: "The essence of an advisory opinion is that it is advisory, not determinative: it expresses the view of the Court as to the relevant international legal principles and rules, but does not oblige any State, nor even the body that asked for the opinion, to take or refrain from any action. The distinction, clear in theory, is less so in practice: if the Court advises, for example, that a certain obligation exists, the State upon which it is said to rest has not bound itself to accept the Court's finding, but it will be in a weak position if it seeks to argue that the considered opinion of the Court does not represent a correct view of the law", H.W.A. Thirlway, 'The International Court of Justice', in Evans M (ed.), *International law* (Oxford UP: Oxford: 2003), p. 582 (bijlage 64).

“Ik acht economische relaties van Nederlandse bedrijven met nederzettingen en het meewerken door Nederlandse bedrijven aan de bouw van de Israëliische barrière op Palestijns grondgebied onwenselijk.”¹⁷⁶

Bovendien schrijft artikel 146, lid 2, van de Vierde Geneefse Conventie voor dat:

“Each High Contracting Party shall be under the obligation to search for persons alleged to have committed, or to have ordered to be committed, such grave breaches, and shall bring such persons, regardless of their nationality, before its own courts. It may also, if it prefers, and in accordance with the provisions of its own legislation, hand such persons over for trial to another High Contracting Party concerned, provided such High Contracting Party has made out a prima facie case.”

Op grond van deze bepaling is Nederland verplicht de in de WIM strafbaar gestelde gedragingen die tevens een inbreuk op de Vierde Geneefse Conventie inhouden te vervolgen.¹⁷⁷

In antwoord op kamervragen over de betrokkenheid van Riwal bij de bouw van de Muur stelde de heer Bot, destijds minister van Buitenlandse Zaken, mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken:

“Ook de regering is van oordeel dat de bouw van de barrière op Palestijns grondgebied in strijd is met het internationaal recht. De regering acht het dan ook ongewenst dat een Nederlands bedrijf, op wat voor wijze dan ook, zou bijdragen aan de bouw van deze barrière. Daarom zal ik, in overleg met de staatssecretaris van Economische Zaken, Riwal/X informeren over het Nederlandse standpunt ter zake.”

Daarnaast zijn er voldoende aanwijzingen van strafbare feiten die een nader onderzoek rechtvaardigen. Er bestaat een gerede kans dat een strafvervolging uiteindelijk tot een veroordeling zal leiden.

Indien strafvervolging wordt ingesteld, is het aannemelijk dat de slachtoffers van de strafbare feiten neergelegd in deze aangifte, zich als benadeelde partij in het strafproces zullen voegen ter verkrijging van schadevergoeding. Dit doel is reeds op zichzelf voldoende om tot vervolging over te gaan.¹⁷⁸

¹⁷⁶ Kamerstukken II (2006-2007), ‘Aanhangsel’, p. 1680 (bijlage 63).

¹⁷⁷ Vergelijk tevens artikel 86 lid 1 Aanvullend Protocol I.

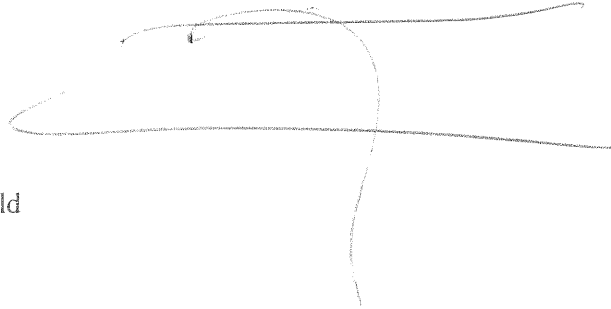
¹⁷⁸ Zie Gerechtshof Den Bosch, 15 januari 2001, LJN: AA9797.

Verzoek

Ik verzoek u namens cliënte strafrechtelijke vervolging in te stellen tegen de in deze aangifte genoemde natuurlijke en rechtspersonen. Ik verzoek u mij op de hoogte te houden van de voortgang van uw onderzoek.

Cliënte verzoekt u deze aangifte vooralsnog vertrouwelijk te behandelen.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes. The signature is positioned to the right of the typed name.

Liesbeth Zegveld

Bijlagen:

AL-HAQ

- 1) Statuten Al-Haq

RIWAL

- 2) Kamer van Koophandel Uittreksel Lima Holding B.V. (10 maart 2010)
- 3) Kamer van Koophandel Uittreksel, ProDelta Investments B.V. (10 maart 2010)
- 3a) Afschrift(en) Handelsregister (10 maart 2010)
- 4) Profundo rapport, 'Riwal en de Israëlische afscheidingsMuur' (12 september 2006)
- 5) Profundo rapport, 'Nederlandse economische relaties die de Israëlische bezetting van Palestijnse en/of Syrische gebieden ondersteunen' (september 2006), pp. 40-41
- 5a) Profundo rapport, 'Update of "Dutch economic links in support of the Israeli occupation of Palestinian and/or Syrian territories"' (februari 2010), pp. 1-5 en 16-17
- 6) 'KlaagMuur 2.0 Made in Holland' het internetadres: <http://marksweblogsite.blogspot.com/2009/04/klaagMuur-20-made-in-holland.html> (4 april 2009)
- 7) Bijlage, hebreeuwse document over Rom

ALGEMEEN ACHTERGROND MATERIAAL OVER DE MUUR EN NEDERZETTINGEN

- 8) Advies Internationaal Gerechtshof van Justitie, *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territories* (9 juli 2004) Internationaal Gerechtshof Rapporten 2004, p. 136
- 9) Israëlische Ministerie van Defensie over de Muur, beschikbaar op <http://www.seamzone.mod.gov.il/Pages/ENG/execution.htm> <laatst bezocht op 13 januari 2010>
- 10) Statement van de UN High Commissioner for Human Rights (9 juli 2009), beschikbaar op: <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/9749ED6FD4607A4F852575ED00666DB2> <laatst bezocht op 14 januari 2009>
- 11) 'Humanitarian Implications of Latest Wall Projections' (18 april 2009), beschikbaar op: <http://israels-apartheid-wall.com/?p=41> <laatst bezocht op 23 februari 2010>

- 12) Rapport van Speciale Rapporteur betreffende de mensenrechtensituatie in de sinds 1967 bezette Palestijnse gebieden, John Dugard (29 januari 2007), UN Doc. A/HRC/4/17
- 13) United Civilians for Peace, 'Infosheet Nederzettingen' (maart 2008), DC Index: 2008/03/002dc
- 14) Peace Now, 'Breaking the law in the West Bank – One Violation Leads to Another: Israeli Settlements Building on Palestinian Property' (oktober 2006)
- 15) UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs occupied Palestinian Territory, 'Israeli settler violence and the evacuation of outposts' (november 2009)
- 16) Leeg

AL-KHADER

- 17) Verklaring X (9 december 2009)
- 18) Verklaring X (9 december 2009)
- 19) Verklaring X (4 november 2009)
- 20) Militair onteigeningsbevel T/210/05 (21 november 2005)
- 21) Militair onteigeningsbevel T/201/05 (2005)
- 22) ARIJ en LRC, 'Al Khader Village to lose its lands for the construction of the Israeli Segregation Wall' (6 mei 2009), beschikbaar op: http://www.poica.org/editor/case_studies/view.php?recordID=1931 <laatst bezocht op 26 februari 2010>
- 23) ARIJ en LRC, 'New Israeli Military Order to confiscate additional area of Palestinians' Lands in the villages of Al Khader and Artas' (17 september 2007), beschikbaar op: http://www.poica.org/editor/case_studies/view.php?recordID=1164 <laatst bezocht op 26 februari 2010>
- 24) Verklaring X (10 november 2009)
- 25) 5 en 8 luchtfoto's van Khader gemarkeerd door Al Haq (2006 en 2009)
- 26) ARIJ en LRC, 'The Israeli Segregation Wall hits Al-Khader village lands' (16 april 2005), beschikbaar op: http://www.poica.org/editor/case_studies/view.php?recordID=553 <laatst bezocht op 26 februari 2010>
- 27) Verklaring X (12 januari 2010)

28) ARIJ en LRC 'Al Khader village Epitomize Israeli belligerent acts against Palestinian communities' (2 augustus 2007), beschikbaar op: http://www.poica.org/editor/case_studies/view.php?recordID=1120 <laatst bezocht op 26 februari 2010>

29) Foto's genomen in opdracht van Btselem 1-7

HIZMA

30) Verklaring X (20 december 2009)

31) Verklaring X (20 december 2009)

32) Verklaring X (15 februari 2005)

33) Militair onteigeningsbevel T/33/04

34) ARIJ en LRC, 'Hizma: A Palestinian Village between the Wall and the Settlements' (21 maart 2005), beschikbaar op: http://www.poica.org/editor/case_studies/view.php?recordID=546 <laatst bezocht op 23 februari 2010>

35) ARIJ en LRC, 'Israel announces the construction of a new Terminal on Hizma Village Lands' (16 september 2006), beschikbaar op: http://www.poica.org/editor/case_studies/view.php?recordID=900 <laatst bezocht op 26 februari 2010>

36) Artikelen over de checkpoints: 'Hell on earth: Qalandia checkpoint' (2 mei 2002), beschikbaar op: <http://electronicintifada.net/v2/article1634.shtml> <laatst bezocht op 28 februari 2010>; 'A trip through the Qalandia checkpoint' (18 juni 2009), beschikbaar op: <http://holylanddispatches.blogspot.com/2009/06/military-checkpoint-is-one-of-most-well.html> <laatst bezocht op 28 februari 2010>; 'Checkpoint misery epitomizes a Mideast divide' (21 februari 2010), beschikbaar op: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/02/21/AR2010022100029.html> <laatst bezocht op 28 februari 2010>; en UN Truth 'Yes, Qalandia Checkpoint is a scandal' (21 februari 2010), beschikbaar op: <http://un-truth.com/israel/qalandia-checkpoint-is-a-scandal> <laatst bezocht op 28 februari 2010>

37) ARIJ en LRC, 'Hizma Eclipsed by Segregation Wall' (26 augustus 2004), beschikbaar op: http://www.poica.org/editor/case_studies/view.php?recordID=432 <laatst bezocht op 26 februari 2010>

38) Luchtfoto van Hizma, gemarkeerd door Al Haq

39) 3 luchtfoto's van Hizma

- 40) Onteigeningsbevel van de gemeente Jeruzalem
- 41) Ynet 'Palestinian family "jailed" in its own home' (25 mei 2009), beschikbaar op:
<http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3721152,00.html> <laatst bezocht op 3 maart 2010>
- 42) Video stills uitzending Netwerk (3 juli 2006) 1-7

BRUQIN

- 43) Verklaring X (6 januari 2010)
- 44) Militaire bevelen T/82/06 en T/01/07
- 45) De nederzetting Ariel over 'Ariel West', beschikbaar op:
<http://go.ariel.muni.il/ariel/en/index.php?option=content&task=view&id=14&Itemid=40> <laatst bezocht op 24 februari 2010> en
http://go.ariel.muni.il/ariel/en/index.php?option=com_content&task=view&id=130&Itemid=62 <laatst bezocht op 3 maart 2010>
- 46) X (6 januari 2010)
- 47) Foto van 'Ariel West' gemarkeerd door Al Haq
- 48) 3 luchtfoto's van 'Ariel West'
- 49) Kaarten van de grenzen van Bruqin
- 50) Luchtfoto 'Ariel West', gemarkeerd door X
- 51) foto's 1-8 (27 juli 2009) en 9-17 (9 september 2009), inclusief getuigenverklaring X (1 september 2009), en foto's 18-22 van diverse organisaties (o.a. Bimkom en Peace Now).

WIM MISDRIJVEN

- 52) Matthew Lipmann, 'The New Terrorism and International Law' (10 *Tulsa J. Comp. & Int'l L.* 297), p. 305
- 53) M. Boot, '*Genocide, Crimes against Humanity and War Crimes*', p. 523
- 53a) Economic and Social Council E/CN.4/2003/5/Add.1, Report of the Special Rapporteur on adequate housing as a component of the right to an adequate standard of living, 12 juni 2002, par. 79
- 54) Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 28 337, nr. 3, p. 42
- 55) *Prosecutor v. Dragan Nikolić*, Trial Chamber (18 december 2003), para. 110
- 56) *Prosecutor v. Blaskić*, Appeals Chamber (29 juli 2004), paras. 139 en 146

57) *Prosecutor v. Kordić and Cerkez*, Appeals Chamber (17 december 2004), para. 103

58) *Prosecutor v. Simić, Tadić and Žarić*, Trial Chamber (17 oktober 2003), para. 50

ROL RIWAL

59) De Groene Amsterdammer, 'Maatschappelijk verantwoord onderdrukken' (7 oktober 2009), beschikbaar op <http://www.groene.nl/2009/41/maatschappelijk-verantwoord-onderdrukken> <laatst bezocht op 11 maart 2010>

60) Simone Korkus, 'Kritiek op hulp Dordts bedrijf aan Israël' (26 september 2009), beschikbaar op <http://www.unitedcivilians.nl/nl/doc.phtml?p=Riwal+2009> <laatst bezocht op 11 maart 2010>

61) RTV Rijnmond, 'Riwal stopt met bouw Israëlsche muur' (10 oktober 2006), beschikbaar op <http://oud.rijnmond.intermax.nl/Homepage/Regionieuws/Nieuws?itemid=39563> <laatst bezocht op 11 maart 2010>

62) RTV Rijnmond, 'Minister Verhagen tikt Riwal op vingers' (11 november 2007), beschikbaar op <http://oud.rijnmond.intermax.nl/Homepage/Regionieuws/Nieuws?itemid=45008> <laatst bezocht op 11 maart 2010>

HAALBAARHEID EN OPPORTUNITEIT

63) Kamerstukken II (2006-2007), 'Aanhangsel', p. 1680

64) H.W.A. Thirlway, 'The International Court of Justice', in Evans M (ed.), *International law* (Oxford UP: Oxford, 2003), p. 582